τότες ὅλα ἄσκημα σοῦ φαίνονται, ὅλα ἀτέλειωτα, ὅλα ποῦ κάτι τοὺς λείπει. Πίστεψέ με κ' ἡ πειὸ φαντασμένη γυναῖκα θὰ ὀνειρεύεται κάτι καλήτερο ἀπὸ τὸ πρόσωπό της γιὰ τὸν πρῶτο της χορό.

Νὰ γείνῃς ὄμορφη, σημαίνει καὶ κάτι ἄλλο πειὸ τρομερὸ ἀκόμα. Σημαίνει νὰ λησμονήσῃς ποῦ κάπου βρίσκεται μιὰ καρδιὰ ποῦ ἀγαπᾷ, ποῦ πονεῖ, ποῦ λατρεύει, καρδιὰ ποῦ θἄδινες ὅ,τι πειὸ πολύτιμο στὸν κόσμο ἔχεις γιὰ νὰ τὴν κρατήσῃς πάντα δική σου, καρδιὰ ποῦ τῆς ὑποσκέθηκες ἀγάπη παντοτεινή. Σημαίνει νὰ λησμονήσῃς τὰ χρυσᾶ ὀνείρατα ποῦ παιδάκι ἀκόμα εἶχες πλάσει καὶ ποῦ κι' ἀπὸ τοῦ σκολειοῦ τὰ θρανία τἄβλεπες νὰ πετοῦν τὰ χρυσορτέρουγα, ὅταν στὰ παληά σου τετράδια ἔγραφες τὄνομά σου, σημαίνει νὰ λησμονήσῃς κάθε σου ὑπόσκεση καὶ τὸ δαχτυλδάκι, ποῦ μιὰ μέρα κρυφὰ ἀπὸ κάθε ἀδιάκριτη ματιὰ σοῦ πέρασε στὸ δάχτυλο—ἀρραβῶνα, ποῦ μονάχα ὁ ἔρωτας εὐλόγησε,—σημαίνει νὰ λησμονήσῃς, ποῦ δὲν ἔχεις δικαίωμα ν' ἀρέσῃς κι' ὅμως νὰ θέλῃς ν' ἀρέσῃς εἰς ὅλο τὸν κόσμο γιὰ μιὰ βραδυά, τὴ βραδυὰ τοῦ πρώτου σου χοροῦ.

Τί ἀναστάτωση! ἡ μαμὰ λείπει ὅλη μέρα στὰ μαγαζιά, στὴ ράφτρα, τρέχει ἀπὸ δῶ, τρέχει ἀπὸ κεῖ· ἀγοράζει γάντια, μυρουδιές, παπουτσάκια, διαλέγει λουλούδια — κάτασπρα τριαντάφυλλα — γιὰ νὰ στολίσῃ τὸ ἀπὸ ἄσπρο μετάξι ἐλαφρὸ-ἐλαφρὸ ρόρεμα τῆς κόρης της. Τίποτα δὲν τῆς ἀρέσει, τίποτα δὲ βρίσκει ἀρκετὰ ὄμορφο γιὰ μένα. Ἡ καημένη, κοπιάζει τόσο καὶ γιατί; Ἂν σκεφτόμουνα αὐτὸ τὸ γιατὶ δὲ θἄχα καὶ γὼ τόση σκέψη καὶ τόση ἀνησυχία.

Μὰ κι' ὁ πατέρας ἀκόμα μισανακατεύεται στὶς γυναικίστικες βουλιὲς κι ἄφησε γιὰ μιὰ φορὰ τὴ συνειθισμένη του σοβαρότη.

Ἦλθ' ἐπὶ τέλους ἡ μεγάλη μέρα, ποῦ μὲ τόσο καρδιοχτύπι περίμενα. Μὲ γλυγορὰδ' ἀστραπῆς περνοῦν μπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου καὶ τὰ μικρότερα πραματάκια. Ἡ ἀναστάτωση τῆς καμαρᾶς μου, τῆς μαμᾶς μου ἡ ἀνησυχία, ὡς ποῦ νὰ μὲ ἰδῇ ντυμένη, τὸ χαμόγελο ποῦ τὴν ὄψη της ἐφώτισε, ὅταν μὲ κοίταξε καλά, καλά, ἡ πειὸ ἀσήμαντη καρφιτσοῦλα τῆς φορεσιᾶς μου, τὸ χτυποκάρδι μου, ὅταν τ' ἁμάξι ἀρχίνησε νὰ τρέχῃ κι' ἄκουσα τὸ θόρυβο τῶν τροχῶν του, κι' ὁ φόβος μου κ' ἡ ντροπή, ποῦ μὲ κοκκινάδι χρωμάτισε τὰ μάγουλά μου, ὅταν βρέθηκα στὴ φωτισμένη καὶ λουλουδοστολισμένη σάλα τοῦ χοροῦ. Θὰ στὸ πῶ, γιατί τὸ σημερνό μου γράμμα εἶναι μιὰ ξομολόγηση. Ὅλα μαγικὰ μοῦ φαίνονταν· οἱ γυναῖκες πειὸ χαριτωμένες, πειὸ ἐλκυστικὲς κ' οἱ κύριοι ὅλοι χαριτωμένοι, ὅλοι ἔξυπνοι.

Καὶ συλλογίστηκα σένα, ποῦ τόσο σοῦ ἀρέσει νὰ ζῇς μακρυὰ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ τὴ διασκέδασή· ἡ φοιτητική σου καμαροῦλα μοῦ φάνηκε κρύα, γυμνὴ κι' ἄσκημη· ἡ εἰκόνα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, ποῦ μὲ τόσο ζωηρὰ χρώματα ξέρεις καὶ ζουγραφίζεις καὶ ποῦ τόσο ποθεῖς, πόσο σκοτεινὴ μοῦ φάνηκε μπρὸς ἀπὸ τὰ πολλὰ φῶτα τῆς σάλας, τὶς περιποίησες τῶν καβαλλιέρηδων, τὸ θαμασμό, ποῦ πιστεύεις πῶς τρέμει ὁ καθένας κεῖ μέσα γιὰ σένα!

Δὲ ζοῦσα· πετοῦσα σ' ἄλλον κόσμο, ποῦ ἀτέλειωτη μουσικὴ τὸν συντροφεύει, κεῖ ποῦ τὰ λουλούποτὲ δὲ μαραίνονται καὶ ποῦ βασίλισσα ζῇς στὶς καρδιὲς τοῦ κόσμου, ὄχι τῆς γῆς μὰ τοῦ οὐράνιου.

Τί τρελλή! ἄκουσέ με καὶ μὴ μὲ γελάσῃς.

Ἤξερα ποῦ ἤμουν ὄμορφη, ναὶ τὸ ἤξερα· τὸ φόρεμά μου ἁλαφρὸ ἁλαφρὸ ἀπὸ ὕφασμα ψιλό, ψιλό, μὲ μοναχὸ στολίδι κάτασπρα ἀληθινὰ τριαντάφυλλα καὶ στὸ γυμνό μου λαιμὸ ἕνα γῦρο μαργαριτάρια· τὰ μαλλιά μου χτενισμένα ὅπως χτενίζονταν οἱ ἀρχαῖες ἑλληνοποῦλες, ἡ μοναχὴ χτενισιά, ποῦ ἀρήνει νὰ φαίνεται ὅλων τῶν μαλλιῶν ἡ ὁμορφάδα· κι' ὅταν ἄκουα νὰ μοῦ τὸ λένε, ὅταν στὴν τρέλλα τοῦ χοροῦ ἄρηναν νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰ χείλια τους ἡ φράση· «εἶστε, δεσποινίς, ἡ βασίλισσα τοῦ χοροῦ ἀπόψε» καὶ «καμιὰ δὲ μπορεῖ ἀπόψε νὰ μετρηθῇ μὲ σᾶς», μοῦ φαίνονταν ἀλήθεια κι' οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ περνοῦσε ἀπὸ τὸ νοῦ μου, ποῦ θἄχαν κἄποιο λόγο γιὰ νὰ μοῦ τὸ ποῦν, καὶ ποῦ στὸ στόμα τῶν νέων ποῦ συχνάζουν στὰ σαλόνια, εἶναι μιὰ φράση συνειθισμένη ποῦ ὅλες ἔχουν τὴν εὐχαρίστηση νὰ τὴν ἀκοῦν.

Τοὺς πίστευα κ' ἤμουν εὐτυχισμένη καὶ σιγὰ σιγὰ συλλογίζομουν·—Γιατὶ καὶ σὲ κεῖνον νὰ μὴν ἀρέσῃ ὁ κόσμος; τοῦ ὡρκίστηκα νὰ τὸν ἀγαπῶ παντοτεινὰ καὶ τὴν τύχη μου νὰ ἑνώσω μὲ τὴ δικήν του, οἱ λύπες μου, λύπες του, κ' οἱ χαρές του, χαρές μου. Ἀλλὰ δὲν εἶναι κρῖμα τὸ πνεῦμα κ' ἡ ὁμορφιά μου κρυμμένα νὰ μένουν ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο, μονάχα γιὰ κεῖνον νἀνθοῦν καὶ νὰ ζήσω ξένη ἀπὸ τὶς διασκέδασες, ὅπου θὰ μποροῦσα νὰ βασιλεύω; Μονάχα γιὰ κεῖνον; τὸν ἐγωϊστή!

Καὶ πόσο μικρὸς καὶ τιποτένιος στὰ μάτια μου τότε παρουσιάζοσουν σὰν ὁ φιλόσοφος ὁ ἠθικολόγος, μὲ τὶς ἀρχαῖες σὰ ράσο καλόγερου ἰδέες, μὲ τὸν ἔρωτα γιὰ τὶς χαρὲς καὶ τὴ γλυκάδα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς.

Αὐτὰ συλλογίζομουν, ὅταν ἡ Φανή, ἡ φιλενάδα τῶν παιδικῶν μου χρόνων, ἦρθε κοντά μου. Εἶναι δεύτερος χρόνος ποῦ πηγαίνει στοὺς χοροὺς κι' ἀπὸ κείνην εἶχα πάντ' ἀκούσει πόσες χάρες καὶ πόση μαγεία κλεῖ μέσα της ἡ λέξη χορός.

—Διασκεδάζεις; μοῦ λέει.

Καὶ πρὶν προφτάσω νὰ τῆς ἀπαντήσω «—εἶσαι πολὺ ὄμορφα ντυμένη καὶ πολὺ ἀρέσεις».

Τραβηχτήκαμε σὲ γιὰ γωνιὰ τῆς σάλας κι ἀρχινήσαμε τὴ φλυαρία, τἀτέλειωτα, ποῦ λὲς ἐσύ, κ' ἔπειτα σοῦ εἴπαμε πολλά.

«Τί νὰ σοῦ πῶ; μοῦ λέει, ἐγὼ γελῶ μ' αὐτοὺς τοὺς βλάκες τοῦ καβαλλιέρηδες· εἶναι τόσο γελοῖοι, ὅταν βάνονται νὰ κάμουν κόρτε! Δὲν ἠξέρω πόσοι ἀπόψε ἤθελαν νὰ μὲ κάμουν νὰ πιστέψω, πῶς εἶμαι ἡ πειὸ ὄμορφη δῶ μέσα. Ἀκόμα γελῶ!

«—Καὶ ποιοὶ σοῦ τὸ εἶπαν;» ἐρώτησα ἀμέσως μὲ περιέργεια.

«—Περιμένω νὰ θυμηθῶ." Α, ναί... κι' ἀρχίνησε νὰ μοῦ ἀραδειάζῃ [τὰ ὀνόματά τους κι' ἀνάμεσα καὶ ὀνόματα κείνων ποῦ καὶ σὲ μένα τὰ ἴδια λόγια εἶχαν πῆ!!!

Θέλεις τώρα τὸν Ἐπίλογο;

Ἡ ἀγάπη 'ναι λουλοῦδι, ποῦ μονάχα στὴν Ἀλήθεια—στὶς ἀχτίνες τοῦ ἥλιου καὶ στὸ χάϊδεμα τῆς αὔρας—μπορεῖ νὰ ζήσῃ. Σὲ θερμοκήπι—στὴν ἀσφυχτικὴ ἀτμοσφαῖρα τῆς σάλας τοῦ χοροῦ—μαραίνεται. Καὶ τώρα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ κάψῃς τὸ γράμμά μου, γιὰ νὰ κοροῦν μαζί του καὶ μερικοὶ φαρμακεροὶ συλλογισμοὶ καὶ μερικὰ ἀνόητα χτυποκάρδια. Θέλω γιὰ τὴν ἀγάπη μας νὰ σβυστῇ γιὰ πάντα μιὰ μέρα τῆς ζωῆς μου· ἡ μέρα τοῦ πρώτου κ' ὕστερου χοροῦ.

Κέρκυρα.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

— Κι ὁ κατεργάρης ὁ γιός σου, τί γίνεται κὺρ Οἰκονόμο;

—Ὦ φίλε μου, κὺρ Δημητρό· ἄσε με· εἶμαι πολὺ ἄτυχος· ἀποφάσισε νὰ τὰ ξοδέψῃ σ' ἕξη μῆνες ὅλα ὅσα κέρδισα μ' οἰκονομία σ' ἕξη χρόνια.

— Αὐτὸ εἶναι φοβερό! πρέπει νὰ τοῦ κάνῃς παρατήρηση.

— Δὲν τοὔκανα; μὰ ποῦ νἀκούσῃ· εἶναι σὰν τὸ βιολὶ· δὲ θέλει νἀκούσῃ παρὰ τοὺς βλάκες... Μὰ νὰ σοῦ πῶ, κὺρ Δημητρό; δὲν τοῦ λὲς τίποτα κ' ἐσύ; Ἴσως σ' ἀκούσῃ ἐσένα.

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ

ΚΑΛΩ ΚΑΙ ΜΗΛΙΩ

Στὴ μνήμη τοῦ Γιάννη Α. Καμπύση

Α'

Κοντὰ στὸ παλιὸ ξεροπήγαδο ἡ ἀναμένη πύρα μπουμπουλίζει ἀναδίνοντας ὁλόγυρα καὶ πρὸς τὰ πάνου μάβρους καὶ πυκνοὺς καπνοὺς μὲ σπίθες ἀνάμεσα καὶ γλῶσσες ἀπὺ φλόγα. Λιγα κλωνάρια τῆς πλαγιανῆς ἀγριογκορτσιᾶς ἔχουν φρυγανιατσεῖ καὶ κρέμουνται μαρμένα πρὸς τὰ κάτου. Ὁλόγυρα οἱ κοπέλες τοῦ χωριοῦ μὲ τὰ κοντὰ φουστανάκια καὶ τὶς πίσω ριγμένες κουσιὲς γελοῦνε καὶ λένε νόστιμα λόγια, σέρνοντας γκουτσούπια καὶ ξερόκλαδα νὰ φάει ἡ φωτιά. Ὀπίσω των φαντάζουν μακριοὶ μακριοὶ περνῶντας το πηγάδι, τοὺς φράχτες, τὰ χαντάκια, οἱ ἤσκιοι των ποὺ σαλέβουν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ, ὅταν οἱ νέες γυναῖκες τρέχουν νὰ κάμουν κατιτίς. Ὕστερα δυὸ τρεῖς ξεσέρνουν τὴ χόβολη καὶ ρήχνουν πάνου της τὰ καλαμπούκια τὰ τρυφερὰ καὶ γαλαχτερὰ νὰ ψηθοῦνε.

«Ἀπὸ τὸ πρώιμο χωράφι σου τἄκοψες, Κάλω;» ρωτάει μιὰ ἀκουρμπισμένη σὲ μιὰ φούρκα ποὺ κρατάει στὰ χέρια της.

«Ναί. Εἶχα τὸ νερὸ τοῦ μύλου ἐκεῖ κοντὰ κι ὁ μυλωνᾶς μᾶφινε τὶς νύχτες κάποτε νὰ κόβω τἀβλάκι καὶ νἀν τὰ ποτίζω. Τὰ θροφερά! Ἕνα μπόϊ ἔρτασαν!»

«Τί συλλογιέσαι, Μήλιω;» ξαφνιάζεται μιὰ ἄλλη παραπέρα, σὰν τὴν εἶδε νὰ κάθεται ἀπόμακρα στὸ πέτρινο πεζοῦλι τοῦ πηγαδιοῦ. Ἐκείνη γυρίζει τὸ βαθὺ κι ἀπλάνετο μάτι στὴν παρθένα ποὺ φωνάζει, χαμογελάει λίγο καὶ δὲ λέει τίποτα.

Τὰ χηνάρια ποὺ καθιάζουν στὴν ἄκρια τῆς μπάρας παρέκια σκούζουν ταραγμένα ἁπλόνοντας τοὺς μακριοὺς λαιμούς των. Ἕνα ποδοβολητὸ ἀλόγου τρεχάτου ἀφογκράζουνται ὅλες οἱ νέες καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο ἕνα ροῦσο ἄλογο κ' ἕνας νέος καβαλάρης, μὲ στρογγυλὸ πρόσωπο καὶ μὲ μεγάλα καστανὰ μουστάκια, φαίνεται νὰ βγαίνει ἀπ' τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας καὶ νὰ πλησιάζει στὴν πύρα.

«Καλησπέρα στὶς ὄμορφες», εἶπε χωρὶς νὰ ζεπεζέψει. «Ἄ, καλαμπούκια ψένετε;... Σὰ νὰ σᾶς καλοκάθεται τὸ σαβατόβραδο καὶ ξαγρυπνᾶτε.— Οἱ δουλιὲς πῶς πῆγαν σήμερα; Ἀρχίνησε τὸ σκάψιμο στὸν μεγάλον ἀβλαγᾶ;», ρωτάει δυὸ νέες ποὺ ἦρθαν σιμὰ στἄλογό του.

«Ὄχι», τοῦ ἀπολογιοῦνται ἐκεῖνες ξεθαρεμένες. «Ἀπὸ Δεφτέρα τώρα θἄδειάσουμε».

Τὶς ξετάζει ὅλες ἀπὸ μία μία γέρνοντας δεξιὰ καὶ ζερβὰ γιὰ νὰ ἰδεῖ καλήτερα. «Μήλιω! Μπᾶ!... Ἡ Μήλιω τί γίνεται;...»

Παρακμερίζουν καὶ στὴν ἀδύνατη λάμψη τῆς φωτιᾶς φαίνεται ἡ Μήλιω καθούμενη καὶ σκυφτή. Στὸ πλάγι της ἀπὸ πάνου λυγίζει τὸ ψηλὸ κορμὶ ἡ Κάλω καὶ κρυφομιλοῦνε.

Ἡ Μήλιω στὸ φώναγμά του ἀνατριχιάζει, μὰ τὸ σπιθάτο μάτι της δείχνει τὴ χαρά· σηκώνεται, ἀφίνει τὴν Κάλω λησμονημένη καὶ σιμόνει νὰ χαϊδέψει μὲ τᾶσπρο χέρι της τὸ περήφανο κεφάλι τοῦ ἀλόγου ποὺ φυσάει καὶ κλώθει ἀνυπόμονο. Ὁ Κόλιας σκύβει πλάγι καὶ τῆς λέγει λόγια κρυφὰ καὶ τρυφερά.

Κάμποσον καιρὸ μένουν ἔτσι. Οἱ ἄλλες γυναῖκες τραβιοῦνται ἀπ' τὰ φουστάνια των καὶ ψιψιρίζουν

ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ
ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ *

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Ποιὸς ὁ Θωμᾶς ὁ πρωτομάστορας τῆς Ἄρτας ;

ΘΩΜΑΣ

Ἐγὼ εἶμαι, ὁμπρός σου· ποιὸς ἐσύ ;

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Μαντατοφόρος
Βασιλικὸς καὶ φέρνω μήνημα σ' ἐσένα
Τοῦ Βασιλιᾶ.

ΘΩΜΑΣ

Μὲ σεβασμὸ τἀκούω· λέγε.

ΜΑΝΤΑΤΟΦΟΡΟΣ

Ὁ ἀφέντης μας καὶ κύριος βασιλιᾶς προστάζει.
Ἀνίσως καὶ σὲ μέρες τρεῖς πὰ στὸ ποτάμι
Τῆς Ἄρτας δὲν εἶναι χτισμένο τὸ γιοφύρι,
Καταπῶς τοὔταξες ὅτι μπορεῖς νὰ στήσῃς,
Σιμὰ στὸ ρέμα του νὰ κόψουν τὰ κεφάλια
Τοῦ πρωτομάστορα καὶ τῶν μαστόρων ὅλων.
Χάρη μὴν τοῦ ζητήσετε. Δὲ θὰ τὴ δώσῃ,
Γιατὶ θέλει νὰ δείξῃ ὅτι κανεὶς δὲν πρέπει
Νὰ παίρνῃ πάνου του κεῖνο ποῦ δὲν εἶναι ἄξιος
Καὶ νὰ τὸ κάνῃ. Μάθημα θέλει νὰ δώσῃ
Ὅτι μὲ προσταγὲς βασιλικὲς δὲν παίζουν.
Μέρες ἐδῶ θὰ μείνω ἀκόμα τρεῖς καὶ τότες,
Ἂν τὸ γιοφύρι δὲ χτιστῇ, τὴν προσταγή του
Θὰ κάμω· μαζί μου ἔφερα καὶ τοὺς τζελάτες.
Εἶπα· κοιτάχτε ἐσεῖς νὰ σῶστε τὴ ζωή σας.

ΘΩΜΑΣ

Αὐτὸ ἔμενε καὶ γίνηκε!.. Κανεὶς δὲν πρέπει
Νὰ παίρνῃ πάνου του κεῖνο ποῦ δὲν εἶναι ἄξιος
Καὶ νὰ τὸ κάνῃ... Ὦ τρομερὴ βρισιὰ τοῦ ἐγώ μου.

ΜΑΘΙΟΣ

Πέτρο ! γι' ἀγροίκα τον τί λόγια ἀκόμα λέει !

ΠΕΤΡΟΣ

Τί γιὰ βρισιὲς μωρολογᾷς ; Τὴν καταδίκη
Δὲν ἄκουσες ποῦ μᾶς προσμένει σὲ τρεῖς μέρες !

ΜΑΘΙΟΣ

Στοῦ ποταμιοῦ τὸ ρέμα θὰ μᾶς κόψουν ὅλους !

(*) Ἡ ἀρχὴ στὸ περασμένο φύλλο.

Τώρα σὲ θέλω πρωτομάστορα νὰ δείξῃς
Τί ἀξίζεις· ὄχι μοναχὰ μὲ κούφια λόγια.

ΠΕΤΡΟΣ

Πῶς ! τὴν ἀχόρταγή σου λύσσα γιὰ τὴ δόξα
Ἐμεῖς νὰ τὴν πληρώσουμε μὲ τὴ ζωή μας ;

ΘΩΜΑΣ

Μὰ ἀλήθια, δὲν εἶμαι ἄξιος τίποτα νὰ κάνω ;
Ψεύτρα κ' ἡ δύναμη ποῦ νοιώθω στὴν ψυχή μου ;

ΜΑΘΙΟΣ

Μπορεῖς τώρ' ἀπ' τὸ Χάρο τὸ σκληρὸ νὰ σώσῃς
Τόσες ψυχὲς ὁποῦ θἀδικοθανατήσουν ;
Πόσα σπιτάκια θὰ κλειστοῦν γιὰ σὲ τὸ νοιώθεις ;
Κακόμοιρος ἐγώ ! τοῦ βασιλιᾶ τί φταίω;

ΦΛΩΡΟΣ

Γιὰ τὴ φτωχὴ ζωοῦλά τους τρέμουν οἱ μαῦροι.
Μὰ ὁ ἀφέντης μου περήφανος στέκει καὶ τώρα.

ΠΕΤΡΟΣ

Πές μας ποιὰ μαύρη μοῖρα σ' ἔβγαλε μπροστά μας
Νὰ φέρῃς στὰ παιδιά μας τὴν ἀρφάνια, κι ὅλη
Τὴ χώρα μας νὰ κάμῃς νὰ ντυθῇ στὰ μαῦρα;
Ὠϊμένα, ὠϊμέ ! ποιὸς θὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὸ χάρο;
Τί δὲ μιλᾶς, φωνὴ τόσων φτωχῶν ἀνθρώπων;

ΘΩΜΑΣ

Πάψτε τὰ μοιρολόγια σας, ποῦ σὰν γυναῖκες
Μοιρολογίστρες μ' ἀρχινήσατε κ' οἱ δυό σας.
Ἡ ὥρα τοῦ χαμοῦ δὲν ἦρθε ἀκόμα. Θάρρος
Κ' ἐλπίδα νἄχετε· εἶμαι ζωντανὸς ἀκόμα
Καὶ θὰ παλέψω ὅσο μπορῶ γιὰ τὴ ζωή σας.
Τόσα κεφάλια ἀθῶα νὰ κόψουν δὲ θἀφήσω
Χωρὶς νὰ δείξῃ ἡ τέχνη μου τὴ δύναμή της.
Τῆς τύχης τὰ χτυπήματα δὲ θὰ μπορέσουν
Νὰ μὲ νικήσουν ἄθελά μου, ὅποια κι ἂν εἶναι.
Μέσα μου κάτι μοῦ τὸ λέει, πῶς θὰ τὸ χτίσω
Τἀστέριωτο γιοφύρι· καὶ θὰ δείξω τότες
Στὸ βασιλιᾶ πῶς τἄζω κεῖνο ποῦ ἄξιος εἶμαι
Καὶ νὰ τὸ κάνω, μ' ὅσες συφορὲς κι ἂν ἔρθουν
Τὴ σκέψη μου νὰ σφίγγουνε μὲ σκληρὲς ἔγνοιες.
Στῆς τύχης τοὺς κατατρεγμούς, στὴν παραζάλη
Δείχνεται ὁ νοῦς ὁ δυνατὸς καὶ δείχνει σ' ὅλους
Ποιὰ εἶναι ἡ φωτιά, ποῦ ἀκοίμητη φλογίζει
Τὴ θέληση νὰ πολεμάῃ γιὰ τὰ μεγάλα.
Ἂν κι ἄτιμος δὲν εἶναι ὁ θάνατος, ποῦ στέλνει
Ὁ βασιλιᾶς μὲ μιά του προσταγὴ μονάχα,
Γιατὶ νεκρὸς θὰ πέσω τιμημένος ὅπου
Τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὴ δύναμη εἶχα ρίξει,
Ὅμως αὐτὸν τὸ θάνατο δὲν τόνε θέλω,
Γιατὶ καὶ πιὸ τρανώτερα μπορῶ νὰ κάμω.
Δὲ θέλω νὰ πεθάνω καὶ γιὰ ἐσᾶς ἀκόμα
Ποῦ πάντα πρόθυμοι τὰ λόγια μου πιστέψτε.

ΠΕΤΡΟΣ

Λόγια καλὰ τὰ ὅσα μᾶς λές· ὅμως νὰ δοῦμε
Καὶ μὲ τί τρόπο ἀπ' τὸ χαμὸ θὰ μᾶς γλυτώσῃς.

ΜΑΘΙΟΣ

Ἔχεις τὴν τέχνη νὰ στεριώσῃς τὸ γιοφύρι ;

ΠΕΤΡΟΣ

Νά ! γιὰ ἄκου! ξέσπασε σ' ὅλη τὴ χώρα ὁ θρῆνος.

ΜΑΘΙΟΣ

Ὠφοῦ ! καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τοὺς μερέψῃ.

ΦΛΩΡΟΣ

Τώρα εἶναι τἄσκημα ! Μὲ λύσσα ἔρχουνται πάλι
Ἀπάνου μας. Καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ σιγανέψῃ
Τέτια φουρτούνα πιὸ τρανὴ ἀπὸ κεῖνη ποὖδα.

ΘΩΜΑΣ

Τώρα μὲ τοῦ λαοῦ τὸ κῦμα θὰ παλέψω.

ΦΛΩΡΟΣ

Γυναῖκες, ἄντρες καὶ παιδιὰ μαζὶ ἀνεβαίνουν.

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ποῦ εἶναι κεῖνος ποῦ ἀνοίγει
Τόσους τάφους ὅσα σπίτια θὰ κλείσῃ ;
Τὸ θυμό μας νὰ φύγῃ
Δὲ θἀφήσουμε· τώρα μπροστά μας
Ἡ ζωή του θὰ σβήσῃ,
Ὅπως σβήνει ἡ χαρά μας.
Ὠϊμένα, ὠϊμὲ ποιὰ τρομάρα,
Ποιᾶς ἀρφάνιας λαχτάρα
Μέλλεταί μας νὰ φέρῃ
Τοῦ θανάτου τὸ χέρι !
Κεῖνος πρῶτα ἂς πεθάνῃ
Ποῦ τὰ ταίρια μας χάνει.

ΑΛΛΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Τὸ γιοφύρι νὰ στήσῃ
Ἂν δὲν μπόρεσε, ἂς μὴν τὄχε ζητήσει.
Τώρα βλέπει θανάτου
Πῶς ἐγίνη γιοφύρι.
Πρῶτα αὐτὸς κ' ἡ γενιά του
Τῶν νεκρῶν τὸ χορὸ θὲ νὰ σύρῃ.

ΘΩΜΑΣ

Συχᾶστε καὶ δὲ χάθηκαν ὅλα τὰ πάντα.

ΕΝΑΣ ΑΝΤΡΑΣ

Δὲν πιστεύουμε πιὰ τὶς ψευτιές σου,
Γιατὶ ὁμπρός μας ἡ μαύρη εἶναι ἀλήθια.
Τώρα νοιώθουμε τὶς μαστοριές σου
Ποῦ τὰ δάκρυα μας τρέχουνε πλήθια.
Γύρου ἰδὲς τὰ παιδιά μας πῶς κλαῖνε.

ρήχνοντας πεταχτὲς ματιὲς σ' ἀφτοὺς καθὼς κυκλώνουν ὅλες τὴ φλόγα.

Μὰ ἡ Κάλω σκυμμένη τώρα φροντίζει γιὰ τὰ καλαμπούκια καὶ τὰ στήθια της σφίγγουνται ἀπὸ ἕναν ἀξήγητο πόθο ποὺ τὴν κάμνει νὰ κοιτάει κλεφτὰ καὶ ἀνάρια τὸν Κόλια. Τὰ τετράξανθα μαλλιά της ἀνασηκωμένα πάνου ἀπ' τὸ μέτωπο ἀστράφτουν σὲ κάθε ἀναλαμπὴ τῆς φλόγας. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ἀντίκρυ λίγες μικρὲς κοπέλες, μὴν προσέχοντας στὰ λόγια τῶν ἄλλων γυναικῶν, θαμιάζουνται μ' ἀφτὰ καὶ σιγοτραγουδοῦνε, πῶς τάχα τὸ δρεπανοφίγκαρο κατέβη ἀπ' τὸν οὐρανὸ κ' ἐστόλισε μαλαματένιο τὸ κεφάλι της ὁλόγυρα.

Κι ἀχόρταστες τὴν κοιτοῦνε πάλε.

Ξάφνου ὁ καβαλάρης φτερνίζει τἄλογό του, ἀρίνοντας τὴ Μήλιω, καὶ μπροστὰ στὴν Κάλω ἀδειάζει ἕνα ταγάρι καλαμπούκια γιομάτο. «Πάρε», τῆς λέει σὰν καμένος, «ψῆσε τα καὶ κράτει γιὰ τὸν ἑαρτό σου τὰ καλητερα. Τὰ εἶχα γιὰ τὸ σπίτι τῆς ἀδερφῆς μου, μὰ τώρα βάστα τα ἐσύ».

Καὶ μ' ἕνα γλυκὸ καὶ συμπαθητικὸ χαμόγελο στρίβει τὸ γκέμι καὶ χάνεται πάλε μὲς τὸ σκοτάδι σὰν ἀστραπή, ἀφοῦ τὶς καληνυχτίζει.

Ἡ Κάλω ἀναμένη ἀπ' τὴ φλόγα, καθὼς εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ κρύψει τὴν κοκκινάδα ποὺ ἁπλώνεται στὰ μάγουλα καὶ στὸ γλέφαρό της. Χαμηλώνει τὰ μάτια μονάχα ὅσο μπορεῖ καὶ καμώνεται πὼς ξεφλουδάει τὶς πράσινες κουκοῦλες τῶν καλαμπουκιῶν του.

Ἡ Μήλιω ὅλα τὰ βλέπει, μὰ κιτρινιασμένη δαγκώνει μὲ λύσσα τὰ χείλια κ' ἡ ψυχή της ἀνταριάζεται· σὰν ἕνα μάβρο σύγνεφο σκεπάζει τὸ πρόσωπό της καὶ μένει ἀσάλεφτη κοιτάζοντας πέρα πρὸς τὸ δρόμο, μὰ ὁ μάβρος ἥσκιος τοῦ ὡραίου καβαλάρη χάνεται σὲ λίγο.

Ὕστερα θυμᾶται πὼς, σὰ μιλοῦσε μὲ τὸν Κόλια, τοῦ ἔπιασε λίγες λοξὲς ματιὲς ποῦ κάπου τίς πετοῦσε. Ὁλάκαιρο τὸ κορμάκι της σειέται τώρα καὶ μὴ μπορῶντας νὰ βασταχτεῖ ρέβγει κι ἀφτὴ κατὰ τὸ χαμόσπιτό της.

Ἀπὸ μακριὰ ξαγναντέβει, στρέφοντας τὸ κεφάλι ξοπίσω, τὴν Κάλω νὰ λάμπει μπρὸς στὴν πύρα πάντα, καὶ τὸ κουνάει.

Ὅταν ἐπρωτολάλησαν τὰ ὀρνίθια, καμιὰ γυναῖκα δὲν ἐβρίσκονταν στὴν πύρα κι ἀφτὴ εἶχε σβήσει.

Β'.

Ἕνα γιόμα οἱ νέες γυναῖκες δεματιάζουν τὰ θερισμένα στάχια, μέσα σ' ἕνα χωράφι. Ὁ Κόλιας μὲ τὸ ροῦσο γλήγορο ἅτι ἀχνισμένο ξαναπερνάει ἀπ' τὸ δρόμο, σηκώνοντας σύγνεφα σκόνης ξοπίσω. Γυαλίζει τὴν Κάλω ἀπὸ μακριά, κρατάει τὸ γκέμι καὶ τὸ ἅτι του στέκεται.

Ἡ Μήλιω, ἐκεῖ παραπέρα μ' ἄλλες γυναῖκες, σὰν τονὲ γλέπει νὰ περνάει, κάμνει νὰ πάει σ' ἀφτὸν, μὰ ὁ Κόλιας καμώνεται πὼς δὲν τὴ βλέπει. Ἡ Μήλιω κατεβάζει τὸ κεφάλι στὰ στήθια της καὶ γυρίζει πίσω ντροπιασμένη.

Πολλὴν ὥραν ὁ Κόλιας χαιδέβει τὴν Κάλω μὲ τὰ λόγια του καὶ τὴ ζεσταίνει μὲ τὰ φλογερά του μάτια. Σὰ ρέβγει, τῆς σφίγγει τὸ χέρι τόσο ποὺ ἐκείνη σπαράζει. Ἀφήνει ὕστερα τὴ δουλιά της καὶ κάθεται τἀνακούκουρδα στηρίζα τῆς λέφκας ποὺ ἡσκιάζει μὲς τὸ χωράρι. Συλλογιέται καὶ συλλογιέται πάντα. Ὁ ἵδρος τρέχει ἀπ' τὸ γλέφαρο ποὺ τὸ σουφρώνουν δυὸ βαθιὲς καὶ μακριὲς γραμμές. Ἡ καρδιά της χτυπάει πρωτόφαντα κι ἀφτὴ ζουλάει τοὺς κόρφους της γιὰ νὰ πάψει. Πρώτη φορὰ λιγώνεται ἔτσι.

Ἡ Μήλιω ὅλο τὸ γιόμα κι ὅλο τὸ δεῖλι δὲ βγάει γρύ· φουσμανάει καὶ ἡ ὄψη της εἶναι ἄγρια πολύ. Λοξεβει τὶς ματιές της πρὸς τὴ λέφκα κι ὅταν οἱ ἄλλες γυναῖκες τρῶνε, ἀφτὴ δὲ βάζει μπουκιὰ κι οὐδὲ δροσίζει τὰ χείλια τὰ σκασμένα ἀπὸ τὸ κάμα. Βλέπει γύρο καὶ τὸ στεγνωμένο μάτι νοιώ-

Τ' ἠν ἀρφάνια τους βλέπουν τὴ μαύρη
Καὶ τὰ τόσα τους δάκρυα μᾶς λένε
Πῶς κανεὶς γλυτωμὸ δὲ θὲ νἄβρῃ.

ΑΛΛΟΣ ΑΝΤΡΑΣ

Στὸ λαιμό σου ἐσὺ πῆρες τὴ χώρα,
Γιατὶ μέσα σου φρένιαζε ἡ λύσσα
Γιὰ τὴ δόξα. Μὰ γνώρισε τώρα
Καὶ τὴ λύπη ἐσὺ πρῶτος περίσσα.
Τώρα ἐδῶ θὰ νὰ ἰδῇς τοῦ παιδιοῦ σου
Τὸ κορμὶ νὰ σπαράζῃ στὸ αἷμα.
Καὶ θὰ ἰδῇς στὸ χαμὸ τοῦ ταιριοῦ σου
Πῶς δὲν εἶναι ὁ θυμός μας πιὰ ψέμα.

ΘΩΜΑΣ

Δὲ μὲ φοβίζει ὁ θάνατος κι ὅσα μοῦ λέτε.
Μὰ νοιώθω περισσότερο ἀπὸ ἐσᾶς τὸν πόνο
Ποῦ τὴν ψυχή σας τυραγνάει κι ἄγρια τὴν κάνει.
Ἄπονος δὲ γεννήθηκα, μήτε ποτές μου
Τρανὸς νὰ γίνω θέλησα, ρίχνοντας ἄλλους
Στὴ συφορά. Μὰ ἀκοῦστέ με. Βλέπω τὴν Τύχη
Πῶς μοῦστησε ἄγριο πόλεμο καὶ συνεπαίρνει
Κ' ἐσᾶς μὲ τοῦ θυμοῦ της τὰ φτερὰ τὰ μαῦρα,
Γιατὶ ἀγροικῆστε πρόθυμοι τὰ ὅσα σᾶς εἶπα.
Τὸ ξέρω, πῶς ἐγὼ σᾶς ἔφερα στοῦ Χάρου
Τὶς θύρες κι ἄδικος χαμὸς σᾶς περιμένει.
Μὰ ἀφῆστέ με καὶ σύνταχα ὅλοι σας θὰ ἰδῆτε,
Πῶς πάλι ἐγὼ τὴν Τύχη μας θὰ πολεμήσω.

ΜΑΘΙΟΣ

Ἡ προσταγὴ τοῦ βασιλιᾶ δὲν περιμένει.

ΘΩΜΑΣ

Μὴ κι ἂν ξεσπάσῃ ἀπάνου μου ὁ θυμός σας
Θἀλλάξετε τὴν προσταγή καὶ θὰ γλυτῶστε ;

ΠΕΤΡΟΣ

Κανεὶς δὲν εἶναι νὰ μᾶς πῇ πῶς θὰ σωθοῦμε !

ΣΜΑΡΑΓΔΩ

Ἐγὼ ! τὴ μάγισσα τὴ Δάφνη νὰ ρωτῆστε.

ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Ὄχι ! Μὴν τὴν ἀκοῦτε, εἶναι τρελλή ! Δὲν ξέρει
Τί λέει !

ΜΑΘΙΟΣ

Καλὰ τὸ λέει τὴ μάγισσα τὴ Δάφνη
Πᾶμε νὰ τὴ ρωτήσουμε· θὰ ξέρῃ κείνη.

ΘΩΜΑΣ

Μπροστὰ στὴν τέχνη μάγισσες βγαίνουν ἀκόμα.

ΜΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ζωῆς φῶς ἂν ἀστράψῃ
Στὸ μαῦρο καλύβι,
Κανεὶς δὲ κλάψῃ.

ΑΛΛΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἡ Μοῖρα τί κρύβει
Κανεὶς δὲν τὸ ξέρει·
Κείνη ἴσως κρατήσῃ
Τοῦ Χάρου τὸ χέρι,
Καὶ σπίτι δὲν κλείσῃ.

ΘΩΜΑΣ

Γύρισες, Φλῶρο ; τί εἶπε ἡ μάγισσα; γιὰ πές μου.

ΦΛΩΡΟΣ

Σὴν πῆγαν ὅλοι μὲ φωνὲς νὰ τὴ ρωτήσουν
Στὴ σκοτεινὴ καλύβα της, μὲ φόβο κείνη
Τοὺς κοίταξε κι ἀρνήθηκε νὰ τοὺς μιλήσῃ.
Μὰ ὕστερα, βλέποντας πῶς ὅλοι μ' ἕνα στόμα
Φωνάζαν νὰ τὴν κάψουνε, σὰν τοὺς ἀρνιέται
Τὸν τρόπο νὰ τοὺς δείξῃ πῶς θὲ νὰ γλυτώσουν,
Εἶπε ὅτι μοναχὰ σ' ἐσὲ θὰ φανερώσῃ
Τὸ μυστικὸ τοῦ γλυτωμοῦ· κι αὐτὸ τὸ κάνει
Χωρὶς νὰ θέλῃ· μὰ τὸ κρῖμα στὸ λαιμό τους.
Ἔτσι λαρώσανε λιγάκι· κ' εἶπαν τότες
Ὁ Πέτρος κι ὁ Μαθιὸς ἐδῶ νὰ τήνε φέρουν.
Σὲ λίγο φτάνουν· τί θὰ πῇ κανεὶς δὲν ξέρει.

ΘΩΜΑΣ

Ὅ,τι κι ἂν πῇ πάντ' ἀφορμὴ γιὰ γέλιο θἄναι.
Θὰ τὴν ἀκούσω μοναχὰ γιὰ νὰ μερώσῃ
Τῶν τρομαγμένων τὸ ψυχρό. Μοῦ ἦταν καὶ τοῦτο
Γραφτό, τώρα μὲ μάγισσες νὰ κουβεντιάζω.
Κ' εἶναι ἀφορμὴ ἡ Σμαράγδω μου ! Κρῖμα σ' ἐμένα
Ἀφοῦ καὶ τῆς γυναίκας μου δὲν ἔχω ἀνοίξει
Τὰ μάτια ἀκόμα νὰ μπορῇ νὰ ξεδιαλύνῃ
Μὲς στὸ σκοτάδι τὸ δειλὸ φῶς τῆς ἀλήθιας.

ΦΛΩΡΟΣ

Ἀφέντη μὴν πικραίνεσαι· δεῖξε πῶς ὅσα
Ἡ μάγισσα θὰ πῇ τ' ἀκοῦς κ' ἐσὺ μὲ πίστη
Κ' ὕστερα κάμε κεῖνο ποὖχεις μὲς στὸ νοῦ σου.

ΘΩΜΑΣ

Ἄκακε, Φλῶρο ! ἐσὺ δὲν ξέρεις πῶς ἁρπάζει
Τυφλὸς λαὸς τὸ ψέμα καὶ τὸ κάνει ἀμέσως
Θρησκεία καὶ Πίστη του· δὲν ξέρεις πῶς σκλαβόνει
Τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχή του καθετὶ ποῦ φτάνει
Ἴδιο μὲ τὴν τυφλὴ τὴ θέλησή του νἄναι.
Ποιὸς τώρα μὲς στὸν τρόμο τους μπορεῖ τὴ γνώμη
Νὰ τοὺς ἀλλάξῃ ὅτι εἶναι τρανὸ ψέμα κεῖνο,
Ποῦ θὰ γεννήσῃ ὁ χαλασμένος νοῦς τῆς Δάφνης ;
Κι ὅμως αὐτὸ γιὰ μόνη ἀλήθια θὰ τἀρπάξουν
Καὶ θὰ κρεμάσουν πάνου του τὸ γλυτωμό τους.
Ἴσως καὶ μὲ τὸ δίκιο τους, ἀφοῦ ὡς τὰ τώρα
Ἡ τέχνη μου δὲ μπόρεσε νὰ βγῇ νικήτρα.
Κι ὅμως τὸ ξέρω: νικητὴς θὰ βγῶ στὸ τέλος,
Γιατὶ οὔτε ἡ προσταγὴ τοῦ βασιλιᾶ ταράζει
Τὸ νοῦ μου, οὔτε οἱ φοβέρες αὐτουνῶν πῶς ὁ νοῦς τους
Ἀπὸ τὸν τρόμο σάλεψε. Μὰ τί νὰ κάνω ;
Θέλω δὲ θέλω, πρέπει νὰ τἀκούσω κεῖνα
Ποῦ ἡ μάγισσα θὰ πῇ γιὰ νἄρθῃ πρῶτα-πρῶτα
Ὁ λαρωμὸς στὸ σπίτι μου. Πρῶτα ἐδῶ μέσα
Πρέπει τῆς μάγισσας τὰ ψέματα νὰ δείξουν
Τὴ δύναμή τους. Στὴν ἀνάγκη ὄχι ποιὸς λέει ;
Ἄκου ! μυρολογοῦν σὰν νἄχουν πεθαμένο.

ΦΛΩΡΟΣ

Ἀλήθια· κλαίει ἡ κυρὰ-Χρυσοῦλα.

ΘΩΜΑΣ

Ἀπὸ τὴν ὥρα
Ποὖρθε στὰ σύγκαλά της, μόνη της κλεισμένη
Μαλλιοτραβιέται, στηθοκόβεται, σπαράζει
Σὰν τὸ πουλὶ ποῦ τὄσφαξαν ἄσπλαχνα χέρια.
Τὴν ἀγροικῶ καὶ συνταράζεται ἡ καρδιά μου.
Καὶ μὲς στὸ θρῆνο της ἀδιάκοπα φωνάζει
Σμαράγδω μου ! Σμαράγδω μου ! σὰν πεθαμένη
Λὲς τὴ θωρεῖ καὶ δέρνεται στὸ λείψανό της.

ΦΛΩΡΟΣ

Κακὸ μὴν προφητέψῃ ἡ μάγισσα· φοβᾶται·
Δὲν εἶδες πῶς ζεφώνησε, ὅταν ἡ Σμαράγδω
Εἶπε νὰ τὴ ρωτήσουν,καὶ ζαπλώθη χάμου
Σὰν τὴ νεκρή ; Κακὸ φοβᾶται.

ΘΩΜΑΣ

Αὐτὸ μᾶς λείπει
Κακὸ νὰ φέρουνε τῆς μάγισσας τὰ λόγια.

ΦΛΩΡΟΣ

Ἄχ! δὲν τὸ ξέρουμε· ἄκουσα πολλοὺς νὰ λένε
Πῶς πάντα οἱ μάγισες τὴ συφορὰ μαντεύουν,
Τὄχουν κρυφὴ χαρά τους νὰ χαλοῦν ἀνθρώπους.

ΘΩΜΑΣ

Σώπα· παιδὶ εἶσαι ἀκόμα καὶ σ' αὐτὰ πιστεύεις.

ΦΛΩΡΟΣ

Πιστεύω,ὅπως πιστεύουν ὅλοι ὅτι εἶναι ἀλήθια.

ΘΩΜΑΣ

Γιατὶ ὅλοι ἀργοῦνε νὰ πιστέψουν τὴν ἀλήθια.

ΦΛΩΡΟΣ

Ἀκούω πατήματα· ἀνεβαίνουν· νά τους· Θεέ μου !

ΔΑΦΝΗ

Αὐτοί μ' ἐφέραν ! μόνη μου δὲ θὰ νἀρχόμουν
Κι ὅ,τι θὰ πῶ τὸ κρῖμα στὸ λαιμό τους νἦναι.
Νὰ τὄτρωγε τὸ στόμα μου φάγουσα κάλλιο
Παρὰ νὰ τἄνοιγα καὶ νἄβγουν τὰ δὲν πρέπει.

ΜΑΘΙΟΣ

Ἄσε τὶς καλοσύνες σου καὶ πὲς τί ξέρεις.

θει νὰ βγαίνει ἀπὸ κάθε ραγιὰ τῆς γῆς ἕνα φιδοκέφαλο,νὰ τῆς ἁπλώνει τὴ σκισμένη γλωσσίτσα του καὶ νὰ τὴν περιγελάει· κάθε σβῶλος χωραφιοῦ τῆς φαίνεται βάρος καὶ τὸν κλωτσάει μὲ τὸ πόδι. Ὁ πόνος κουφοβράζει μέσα της καὶ τὴν ἀγριέβει.

Γ'.

Ἡ Κάλω εἶναι πλαγιασμένη κοντὰ στὴ θημωνιὰ κ' ἔχει προσκέφαλό της ἕνα δεμάτι ἀπὸ στάχια· χάμου γιὰ στρωσίδι ἔχει τραβήξει τὴν ἀδοκάνη τὴν ξύλινη· μεγαλόσωμη καθὼς εἶναι, τὰ πόδια της ἀπὸ τὰ γόνατα καὶ κάτου γυμνὰ κυλιοῦνται μέσα στὰ ἡλιοφρυγμένα ξερόχορτα. Γέρνοντας τὸ κεφάλι πλάγι πάνου στὸ μπράτσο της γιὰ νὰ μὴν τὴν τρίβουνε τἀγκίδια τῆς καλαμιᾶς,ἁπλώνει τὰ τετράξανθα μαλλιά της ὁλόγυρα ξέπλεγα, παίζοντας μ' ἀφτὰ καὶ σιγὰ σιγὰ τὴν παίρνει ὁ ὕπνος, καθὼς ἀναμετράει τἀστέρια ποὺ στὴν καθάρια ἐκείνη νύχτα σπιθοβολοῦνε στὸν οὐρανό.

Κοιμᾶται πολὺ ἔτσι καὶ ὁ ὕπνος της εἶναι ἥσυχος. Τὰ μεσάνυχτα θὰ ἔχουν φτάσει καὶ τὸ φεγγάρι ξεπεταμένο πιὰ ὀργιὲς πάνου ἀπ' τὸ λαγκάδι φέγγει ὅλον τὸν μπροστινὸ κάμπο· διαβαίνει τὴν κορφὴ τῆς θημωνιᾶς καὶ λίγες του ἀχτίνες γλιστροῦνε μυστικὰ νὰ φιλήσουν τὰ μαλλιὰ τὰ σκόρπια τῆς Κάλως. Τὰ χείλια στὸ φεγγαρίσιο φῶς μισοανοίγουν λίγο, ἡ Κάλω κουνιέται λίγο σὰ νὰ νοιώθει τὸ χαιρέτισμά του καὶ μένει πάλε ἀσάλευτη βυθισμένη στὸν ὕπνο της.

Ἡ Μήλιω πασκίζει νὰ κοιμηθεῖ κι ἀρτή, μὰ ὁ ὕπνος δὲν τὴν κλέβει· ὄντας συλλογιέται τὴν προσβολὴ ποὺ ἔπαθε ἐκείνη τὴ μέρα μπροστὰ στὸν Κόλια ἀπὸ τὴν Κάλω, τρίζει τὰ δόντια της, τὰ χέρια της σηκώνουνται νεβριασμένα καὶ μὲ βογγητὸ χτυποῦνε τὰ οὐρμασμένα στήθια της.

«Ἄχ ! Ἡ καταραμένη ! Ἄχ! ἡ σκρόφα !» συχνοβράζει.

Πασπατέβει τὸ κουτσομύτικο λαγήνι της στὸ πλάγι της γιὰ νὰ πιεῖ, ἴσως καὶ σβήσει τὴ δίψα της ποὺ τῆς κατατρώγει τὰ σωθικά, μὰ τὸ γουρουνόπουλο χωρὶς ἄλλο θὰ μακροσκοίνησε ὡς ἐκεῖ καὶ θὰ τὄχυσε τὸ νερό. Λαβριασμένη καὶ λυσσασμένη τόσο ποὺ τὸ πηχτὸ σάλιο της βγαίνει σὰν ἀφρὸς στὶς γωνιὲς τῶν χειλιῶν της κ' ἐκεῖθες ξεχύνεται στὸ στρογγυλὸ πηγοῦνι, κινάει κατὰ τὴ βρύση, τὴν Καλαμόβρυση. Παίρνει τὸ γληγορώτερο δρόμο μὴν προσέχοντας στὰ σουγλερὰ χαλίκια καὶ στὶς μαρτροῦνες, μὲ τὸ κουλὸ λαγῆνι στὸ ἕνα 'χέρι κρεμάμενο καὶ μὲ τἄλλο σηκώνοντας τὸ κουρελιασμένο φουστάνι ποὺ ἐμπλέχουνταν στἀγκάθια.

Οὔτε ἀνάσα ἀνθρώπου στὸν κάμπο· τὰ φῶτα στὶς μακρινὲς θημωνιὲς εἶναι σβησμένα κι ἀφτὲς κιτρινίζουν σηκωμένες μακριὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ, σκρόπιες κάτου ἀπὸ τὸ βουβὸ φεγγάρι. Στὶς χαμολυγαριὲς, ἐκεῖ κοντὰ στὸν ξεροπόταμο, τὰ τρυζόνια ἀκούει καὶ τὰ στήθια της σὰ νὰ σφίγγει ἕνα χέρι μυστικὸ γιὰ τὸν πόθο μονάχα ἁπλωμένο ποὺ φέρνει στἄγρια πλάσματα ἡ φριχτὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας. Πηγαίνει ἔτσι μὲ μακριὰ περπατησιά, μὲ ἀστραφτερὰ μάτια καὶ μὲ φουσκωμένα στήθια, ὡς ποὺ ἀκούει τὸ χτύπο τὸ βραχνὸ ποὺ κάμνει στὴν πέτρινη κουπάνα τὸ νερὸ τῆς βρύσης. Ἀνατινάζεται μεμιᾶς, βρίσκεται κοντά της κι ἀρχίζει νὰ πίνει βάζοντας τὰ κολλημένα κι ἀφρισμένα χείλια της στὴ σπασμένη κάνουλα. Ἔπειτα χουφτιάζει τὰ χέρια της καὶ τὸ νερὸ ποὺ μαζώνει ἐκεῖ μέσα τὸ χτυπάει δυνατὰ στἀγχυπνισμένα μοῦτρα κι ἀνασαίνει πιὸ ἐλαφρὰ τώρα. Καθούμενη στὴν ἄκρια τῆς κουπάνας μὲ τὸ γιομισμένο λαγῆνι ἀνάμεσα στὰ πόδια, σκύρτει τὸ κεφάλι καταγῆς καὶ τἀχνισμένο μάτι της σὰν κάτι νὰ μελετᾶει βαθὺ καὶ φριχτό. Λαχταρᾶει ἡ καρδιά της γιὰ τὸν Κόλια, θέλει νὰ τὸν ἔχει κοντά της ἐκεῖ στὰ στέρια της τὰ γόνατα θρονιασμένο γιὰ νὰ τὴν κορφολογάει καὶ νὰ τῆς ροφάει τὸ πιὸ γλυκὸ πιοτὸ τῆς

ΠΕΤΡΟΣ

Πῶς τὸ γιοφύρι θὰ στηθῇ κι ἀπὸ τοῦ Χάρου
Τὰ δόντια θὰ γλυτώσουνε τόσες ψυχοῦλες;

ΜΑΘΙΟΣ

Ἀρχίνα· καὶ μὲ λόγια λίγα ἔλα στὸ τέλος.

ΔΑΦΝΗ

Σωπᾶτε!.. Πῶς νὰ ξεστομίσω τέτιο πρᾶμα!

ΘΩΜΑΣ

Λέγε, κυρά μου, ὅ,τι θὰ πῇς, χωρὶς τρομάρες.

ΔΑΦΝΗ

Κακόμοιρε! κι ἂν τὄξερες τί μοῦ γυρεύεις
Νὰ κάμω, θὰ μὲ σπάραζες σὰν ἄγριος τίγρης.

ΜΑΘΙΟΣ

Κοντά σου ἐμεῖς ὅσο εἴμαστε φόβο δὲν ἔχεις.

ΔΑΦΝΗ

Καὶ ποιὸς φοβᾶται; Ὁ θάνατος εἶναι μακριά μου,
Τοῦ λύχνου μου δὲ σώθηκε τὸ λάδι ἀκόμα,
Ποῦ ἔμποτε νἄχε σβύσει, πρὶν ἐρθῶ ἐδῶ πέρα.

ΠΕΤΡΟΣ

Λέγε λοιπόν· μᾶς πίθανες!

ΘΩΜΑΣ

Ἔχουνε δίκιο.

ΔΑΦΝΗ

Ἔρημε! τὸ στοιχιὸ τοῦ ποταμιοῦ δὲ θέλει
Πάνου στὸ ρέμα του νὰ στεριωθῇ γιοφύρι,
Γιατὶ θυμὸ καὶ μάνητα κρατάει περίσσα,
Τί ἀκόμα στὰ παλάτια του δὲν ἔχει μπάσει
Ψυχὴ ποῦ γιὰ χατῆρί του νὰ βγῇ ἀπ' τὸ σῶμα.
Ἀκόμα τὰ θεμέλια σας δὲν τὰ στοιχιῶστε.

ΠΕΤΡΟΣ

Τί; μήπως προτοῦ χτίσουμε τὴν πρώτη πέτρα
Ἀρνιὰ καὶ πετεινοὺς δὲ σφάζουμε ὁλοένα;

ΜΑΘΙΟΣ

Γιὰ χάρη του δὲν ἔτρεξε τὸ αἷμα ποτάμι;

ΔΑΦΝΗ

Δὲ θέλει τίποτ' ἀπ' αὐτά· κάτι ἄλλο θέλει.
Ξέρεις, Θωμᾶ, πῶς μόνο ἐσὺ θὰ τοῦ τὸ δώσῃς;

ΘΩΜΑΣ

Ποτέ μου δὲν κουβέντιασα μὲ τὸ στοιχιό σου.

ΔΑΦΝΗ

Μὴ δείχνεσαι ἄπιστος ἀκόμα σ' ὅτι λέω,
Γιατὶ τώρα τὰ λόγια μου δὲν εἶναι λόγια
Τῆς Δάφνης· μὲ τὸ στόμα της ἄλλος μιλάει
Καὶ τοῦ στοιχιοῦ τὴν ὄχτρητα σοῦ φανερόνει.
Εἶναι ὁ θυμός του τρομερὸς μὲ τὴ γενιά σου,
Γιατὶ σὲ χρόνια πιὸ παλιὰ μιὰ μαύρη μέρα
Κάποιος, περνῶντας τὴ στιγμὴ ποὖχανε στήσει
Χορὸ στοῦ ποταμιοῦ τὴν ἄκρη οἱ ξωτικιές του,
Μὲ ξεπλανέματα τὴν πιὸ πανώρια ἁρπάζει
Καί, σέρνοντάς τη σπίτι του, σκλάβα τὴν εἶχε.
Ὅμως ἡ τύχη τὄφερε νἄν' ἡ ἁρπαγμένη
Τἀγαπημένο ταῖρι τοῦ στοιχιοῦ. Παππούς σου
Ὁ ἅρπαγας ἦταν· κι ἀπὸ τότες πολεμάει
Μὲ λύσσα τὴ γενιά σου τὸ στοιχιό. Γιὰ πές μου
Πῶς πέθανε ὁ πατέρας σου. Μὲς στὸ ποτάμι
Δὲν πνίγηκε; Κ' ἡ μάννα σου κεῖθε περνῶντας
Μιὰ μέρα δὲν ἀπόμεινε βουβὴ κι ὁ τρόμος
Στὸν τάφο δὲν τὴν ἔφερε; Βλέπεις πῶς ὅλα
Τὸ λὲν πῶς τοῦ στοιχιοῦ τὸ θύμωμα εἶναι τόσο,
Ποῦ μόνο μὲ τὸ θάνατο καταλαγιάζει.
Μὰ δὲ θὰ πάψῃ νὰ χαλάῃ πάντα, ἂν δὲν πάρῃ
Κι αὐτὸ μέσ' στὰ παλάτια του πανώρια γέννα
Γυναίκας ποῦ τὸ ταῖρί του νὰ τοῦ θυμίζῃ.
Ἦρθε ἡ στιγμὴ ποῦ πρέπει νὰ τοῦ δῶστε ταῖρι,
Ἀλλιῶς ἡ προσταγὴ τοῦ βασιλιᾶ θὰ γίνῃ.

ΘΩΜΑΣ

Κρῖμα! ποῦ περιμένατε νἀκοῦστε κάτι
Ποῦ ἐλπίδα γλυτωμοῦ καὶ λίγη ἀλήθια νἄχῃ

ΠΕΤΡΟΣ

Ποιᾶς τὄχει ἡ μοῖρά της στοιχιοῦ ταῖρι νὰ γίνῃ;

ΘΩΜΑΣ

Τρελλοί! ποὺ σὲ μιὰ μάγισσα δίνετε πίστη.

ΜΑΘΙΟΣ

Λέγε! ξεστόμισε τὸ τί στὸ νοῦ σου κρύβεις.

ΔΑΦΝΗ

Πάνου στῶν Ὡρῶν τὸ γῦρο
Καθενὸς εἶναι γραμμένο
Τὸ κρυφὸ τὸ ριζικό του.
Στὸν καθένα οἱ Μοῖρες γύρω
Τὸν καιρὸ τὸν ὁρισμένο
Κλώθουνε τὸν τελιωμό του.

Ἄνθρωπος κανεὶς ὡς τώρα
Δὲ γεννήθη ποῦ νὰ ξέρῃ
Ποιὸ τὸ ριζικό του θἆναι.
Τὴ χαρά του ἀπ' ὥρα σ' ὥρα
Μὲ τἀθώρητό τους χέρι
Σὲ καημὸ οἱ Μοῖρες γυρνᾶνε.

Μὰ κρυφὸ δὲν εἶν' γιὰ μένα
Τίποτα, γιατὶ ξεσκίζω
Τὴν κρουστὴ τοῦ χρόνου σκέπη.
Τωρινὰ καὶ περασμένα
Καὶ μελλούμενα γνωρίζω
Καὶ θωρῶ ὅσ' ἄλλος δὲ βλέπει.

Μὴν τὸ πάρῃς, Θωμᾶ, ψέμα!
Τὸ γιοφύρι ἂν θὲς νὰ στήσῃς
Καὶ γερὸ πάντα νὰ μείνῃ,
Μὲς στοῦ ποταμιοῦ στὸ ρέμα
Τὴ Σμαράγδω σου νὰ χτίσῃς
Ταῖρι τοῦ στοιχιοῦ νὰ γίνῃ,

ΘΩΜΑΣ

Στρίγγλα κακιά! τὴ γλῶσσά σου θὰ ξερριζώσω
Νὰ τήνε φᾷν οἱ σκύλοι μαντεψιὲς νὰ λένε!

ΠΕΤΡΟΣ

Ἀπάνου της τὸ χέρι σου νὰ μὴν τἀπλώσῃς.

ΜΑΘΙΟΣ

Μὲ τὸ αἷμά σου θὲ νὰ πλερώσῃς τὴ ζωή της.

ΦΛΩΡΟΣ

Καταραμένη! ὅ,τι σ' ὁρμήνεψαν μαντεύεις.

ΔΑΦΝΗ

Μάθε, παιδί, πῶς ὅ,τι γράφει δὲν ξεγράφει.

ΜΑΘΙΟΣ

Τὸ ξέρουμε· καὶ κεῖνο ποὖπες θὲ νὰ γίνῃ.

ΘΩΜΑΣ

Ὄχι! ποτές! πιστεύετε σὲ στρίγγλας λόγια
Ἐσεῖς ποῦ ὁ νοῦς σας θρέφεται στὸ σκοτάδι.
Μὰ ἐγώ, ποῦ φῶς θωρῶ, λόγια τρελλὰ τὰ παίρνω.

ΠΕΤΡΟΣ

Μᾶς εἶπε τὴν ἀλήθια αὐτὴ κ' ἔτσι θὰ γίνῃ.

ΘΩΜΑΣ

Δὲ θὲ νἀρήσω ἐγώ!

ΜΑΘΙΟΣ

Ποιὸς σὲ ρωτάει καθόλου.

ΘΩΜΑΣ

Ὄχι! δὲ θὲ νὰ γίνῃ ὅ,τι εἶπε αὐτή. Ποῦ ἀκούστη
Ἄνθρωπο ζωντανὸ νὰ χτίσουνε σὰν πέτρα;
Νοιώθετε τὸ κακούργημα; Ποῦ ξέρει ἐτούτη
Ποιὰ δύναμη ἄλλη μᾶς γκρεμίζει τὸ γιορύρι;
Κ' ἐσεῖς πιστέψτε στὰ τρελλά της λόγια! Φύγε,
Ξέβρασμα τοῦ Ἅδη! ἔτσι μιλᾷς, γιατὶ μεγάλη
Ἀπ' τοὺς ὀχτρούς μου πῆρες πλερωμή, τὸ ξέρω...

(ἀκολουθεῖ)

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΞΑΝΘΙΣΤΗΜΙΩ
ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82
ΔΕΧΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

ζωῆς ποὺ περνάει ἀπὸ τὰ χείλια καὶ σαλέβει τὰ συλλογικά. Ἐνοιωθε τὴν ἀνημπόρια γι' ἀφτὸν τὸν ἄντρα καὶ θαρροῦσε πὼς τὰ νιάτα της θὰ εἴτανε γιὰ τὴν κοπριὰ καὶ γιὰ τὴ γῆς, ἂν δὲν τἀπόλαβε ἀφτός. Χτυπάει μὲ θυμὸ τὸ πόδι χάμου, ἀναταράζει μὲ ὁρμὴ τὸ χαμηλωμένο κεφάλι καὶ ἡ μαντήλα της ξερίβγει ἀπὸ πίσω ἔτσι ποὺ ξεχειλίζουν σὰν ἕνα ὁλόμαβρο κῦμα τὰ μαλλιά της κι ἁπλώνουν στὶς πλάτες, στοὺς ὤμους καὶ ὁλόγυρα στὸ λαιμό, τόσο ποὺ τὸ πρόσωπό της λάμπει ἄσπρο μέσα στὸν μάβρον κύκλο καὶ πιὸ πολὺ λαμπυρίζουν τὰ μάτια της. Κ' ἔμεινε πάλε ἀσάλεφση καὶ σκυφτὴ γιὰ πολλὴν ὥρα.

Ξάρνου πετάχνεται πάνου καὶ τὸ λαγήνι ἀναποδογυρίζοντας τῆς βρέχει τὰ ποδάρια μὲ τὸ χλιαρό του νερό· μὰ ἀφτὴ ἀγριεμένη καὶ ποθαρπαγμένη καθὼς εἶναι δὲ νοιώθει τίποτα, μὰ κινάει ἀναμαλλιάρα κατὰ τὶς θημωνιὲς καὶ σ' ἀπόλιγο στέκεται λίγες δρασκελιὲς μακριὰ ἀπ' τὴν κοιμάμενη Κάλω.

Θωρεῖ τὸ χλωμιασμένο προσωπάκι της μὲ τὰ ὁλόγυρα χρυσόξανθα μαλλιὰ ποῦ τὸ χρῶμα των ἀνακατέβεται μὲ τὸ χρῶμα τοῦ δεματιοῦ, ἐνῶ τὸ φεγγάρι πλάθει πιὸ νόστιμη τὴ γλυκάδα ἐκείνη καὶ κάμνει πιὸ γυαλιστερὴ τὴν κόμη. Τὰ δόντια ἀνάμεσα στὰ ξεσυρμένα χείλια της λάμπουν κι ἀφτά, σὰ μαργαρίτες στεφανωμένοι μὲ κοράλλια. Δαγκώνει τὰ χείλια ἡ Μήλιω καὶ μ' ἕνα πήδημα φτάνει σιμὰ καὶ τὴν κλωτσάει στὰ μηριά.

«Μωρὴ καταραμένη!» τῆς φωνάζει μὲ βραχνιασμένο τόνο σκύβοντας. «Σήκου,μωρή, νὰ μοῦ πλερώσῃς γι' ἀφτὸ ποὺ μἄρπαζες...»

Ἡ Κάλω στὰ γλυκόνειρά της μέσα ξαφνιάζεται καὶ θαρρεῖ πὼς ἕνας βραχνᾶς μὲ σιδερένια χέρια ἦρθε καὶ τῆς σφίγγει τὸ λαιμό· ἀνοίγει ἀσυνείδητα στὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς ἐκείνης τὰ μάτια της κι ἀλαφιασμένη μὲ πετούμενο μυαλὸ ἀνακάθεται στὴν ἀδοκάνη κοιτῶντας μπροστά της τὴν ὁλόρθη γυναῖκα. Ἡ λαλιά της πιάνεται στὸ λαρύγγι μέσα καὶ μάταια δοκιμάζει νὰ παίξει τὴ γλώσσα καὶ τὰ τρέμουλα καὶ κίτρινα χείλια της. Ἀλλαξοθωριασμένη φέρνει τὸ χέρι στὰ ξεκουμπωμένα σκουτιά της ποὺ ἄφιναν νὰ γυαλίζουν στὸ βάθος τὰ ἀναπεταμένα βυζιά της καὶ μόλις ὕστερας ἀπὸ μιὰ κατάβαθη καὶ δυνατὴ προσπάθεια μπόρεσε νὰ βγάλει μιλιά.

«Τί θέλεις, Μήλιω;» τῆς εἶπε τρομαγμένα σὰ νὰ μὴν εἶχε νοιώσει τὰ λόγια της. «Μήνα βγῆκε ἡ Πούλια καὶ πρέπει νὰ κινήσουμε καὶ σήμερις γιὰ νἀποκοιβαλάσουμε τό γένημα ἀπ' τὰ χωράφια;»

Μὰ ἐκείνη βουβὴ καὶ κατζουφιασμένη τῆς βαράει δυὸ σπαθιὲς μὲ τὰ καφτερά της μάτια ποὺ ἡ παθιάρα Κάλω ἀνατριχιάζει καὶ σὰ νὰ νογοῦσε τὴν ἔχτρα της πετάχνεται μονομιᾶς κι ἀφτὴ στὸ πόδι καὶ στένεται ἔτσι ἰσομέτωπη μὰ προφυλαχτικὴ καὶ συμαζεμένη πάντα.

«Τί θέλεις,Μήλιω;», τῆς ξαναλέει πάλε γλυκά.

«Νὰ μοῦ πλερώσεις θέλω γι' ἀφτὸ μοῦ μἄρπαξες», τῆς ἀπολογιέται ἐκείνη γλήγορα.

«Τί σἔκαμα ἐγώ, Μήλιω; Τί θὲς ἀπὸ μένα; Τί σοῦ πῆρα ἐγώ;...»

«Τί μοῦ πῆρες, ἀραχνιασμένη; Τί μοῦ πῆρες, ρωτᾶς;... Γιατὶ μοῦ σαγήνεψες τὸν Κόλια μου;... Κλέφτρα.... Τὴν ἀγάπη του γιατὶ μοῦ τὴν ἔκλεψες;... Τί σοῦφταιξα χαροκαμένη,μωρή, ἐγώ,τί σοῦφταιξα ἐγώ;...» Καὶ τὴν ἔσπρωξε τσόπισω δυνατὰ πιάνοντάς την ἀπὸ τοὺς ὤμους μὲ τὰ δυό της χέρια.

Ἡ Κάλω ἀνέτοιμη καθὼς εἴταν ὀπιστοδρομάει καὶ μὴ μπορῶντας νὰ βασταχτεῖ στὸν ἀέρα στηρίζεται, ἐνῶ πέφτει στὴ γῆς, μὲ τὸν ἀγκῶνα της στὴ γωνιὰ τῆς θημωνιᾶς.

Ἀναλογιάζεται γλήγορα γλήγορα τὴ στενόχωρη θέση της κι ὁ νοῦς της πετάει στὸ κακὸ ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τῆς κάμει ἡ Μήλιω στὸ παράμερο ἐκεῖνο μέρος,δίχως νὰ τὶς νοιώσουνε οἱ γειτόνοι, γιατὶ εἴταν πολὺ μακριά. Ἔλειπε κι ὁ χουσμεκιάρης της

Ο ,ΝΟΥΜΑΣ'
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ
Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ χρ. 10
20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια)στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια), στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.
Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σπυροῦ. ὁδ. Βουβουλίνας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τρούμπα
Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΜΑΤΑ

ΤΟ ΛΙΓΟ

Ἡ πολὺ ποὺ καταφέραμε τώρα τελευταῖα στὴ Μακεδονία μὲ τἀναγνωρισμένα παληκάρια μας, ἀρχινήσαμε δυστυχῶς νὰν τὸ χαλνᾶμε κιόλας γλήγορα γλήγορα στὶς ἐφημερίδες μὲ τὶς ρεκλάμες καὶ μὲ τὶς ἀνόητες κρίσες γιὰ τὴν καλὴ ἢ κακὴ δράση τυῦ ἑνὸς καὶ τἄλλουνοῦ ἀρχηγοῦ.

Ἀνόητες κρίσες τὶς εἴπαμε, μὰ μποροῦμε νὰν τὶς ποῦμε καὶ προδοτικές,ὄχι γιατὶ φανερώνουμε μ'αὐτὲς στοὺς ὀχτρούς μας τὴν ἀδυναμία μας, ἀλλὰ γιατὶ τοὺς κάνουμε νὰ γελοῦνε μὲ τὸν ἀγιάτρευτο ταρταρινισμό μας. Ἂν ἔχουν ἀνάγκη οἱ ἐφημερίδες μας ἀπὸ πενταρολογικὰ ἀναγνώσματα,ἂς διαλέξουν ἄλλα. Καὶ πολεμικὰ νὰν τοὺς χρειάζουνται, δὲ λείπουν. Νὰ ὁ Ρωσσογιαπωνέζικος πόλεμος. Χίλια ἀναγνώσματα μποροῦνε νὰ βγάλουν ἀπ' αὐτὸν καὶ πάλι νὰ περισσέψει. Τί τὰ θέλουν τὰ Μακεδονικά;

Κάπιος ποὺ ξέρει καλὰ τὰ πράματα εἶπε πὼς γιὰ νὰ κερδίσουμε τόπο στὴ Μακεδονία χρειάζεται περσότερη διπλωματία καὶ λιγότερη παληκαριά. Ἐμεῖς λέμε πὼς γιὰ νὰ κερδίσουμε ὁλωσδιόλου τὸ ζήτημα χρειάζεται, κοντὰ σ' αὐτὰ τὰ δυό, κ' ἕνα ἄλλο σπουδαιότερο ἀκόμα: Νὰ ξεχάσουν οἱ ἐφημερίδες μας τὴ Μακεδονία, ἢ τουλάχιστο νὰν τὴν προσφέρνουνε στοὺς ἀναγνῶστες τους (ἀφοῦ, φαίνεται, εἶναι ἀνάγκη νὰν τοὺς δίνουν καὶ λίγη Μακεδονία κάθε μέρα) ὄχι μὲ τὸ καντάρι, μὰ μὲ τὸ σιταρόσπειρο.

Δὲν ξέρουμε ἂν ἔπρεπε νὰ σταλθεῖ ὁ Α. ἢ ὁ Β. στὴ Μακεδονία. Μιὰ φορὰ ὅμως καὶ στάλθηκε, πρέπει νὰ θεωρηθεῖ, γιὰ τὴν ὥρα τουλάχιστο, καλὰ σταλμένος καὶ νὰ πάψει νὰ σκολιάζεται φαρδιὰ πλατιὰ ἡ δράση του.

Μ' αὐτὸ τὸ κακὸ ποὺ γίνεται στὶς ἐφημερίδες μας θἀρχινήσει νὰ πιστεύει ὁ κόσμος, καὶ πρῶτοι πρῶτοι οἱ δυστυχισμένοι Μακεδόνες, πὼς τὰ σώματα δὲ στέλνουνται στὴ Μακεδονία γιὰ πατριωτικοὺς σκοπούς, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν κάπια δημοσιογραφικὴ ἀποστολὴ ποὺ ἔχει στενὴ σκέση μὲ τὰ περίφημα πενταρολογικὰ ἀναγνώσματά τους.

«ΚΑΛΟΙ

καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, καλὰ καὶ τ' ἀρχαιολογικὰ συνέδρια», μᾶς γράφει κάπιος φίλος μας, «μὰ ξέρετε τί παθαίνουμε μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτά; Μοῦ φαίνεται πὼς ὅλ' αὐτὰ τὰ πανηγύρια, ὅλα τὰ κοπλιμέντα ποὺ μᾶς κάνουνε διάφοροι σοφοί, μᾶς φουντώνουν τὸ μυαλὸ καὶ μᾶς ἀφήνουν πιὸ μπύσικους ἀπὸ πρῶτα». Ὁ φίλος μας σοφὰ μιλάει. Σκεφτεῖτε τὸ κακὸ ποὖγινε μὲ τὴ νίκη τοῦ Λούη. Θαρρέψαμε πὼς ἐπειδὴ κ' ἔτυχε νὰ νικήσουμε τοὺς Εὐρωπαίους καὶ τοὺς Ἀμερικάνους στὸ τρέξιμο, γινήκαμε οἱ πρῶτοι τοῦ κόσμου καὶ δὲν εἴχαμε ἀνάγκη ἀπὸ τίποτα. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ ἀρχαιολογικὸ συνέδριο. Ἤρθαν ἐδῶ οἱ σοφοί, μιλήσανε γιὰ τἀρχαῖα μας, θαμάσανε τὸν οὐρανό μας, ξεμουρλαθήκανε μὲ τὸ Μιστριώτη μας, κ' ἐμεῖς φουσκώσαμε στὴ στιγμὴ σὰν παγώνια καὶ δείξαμε πὼς τοὺς λέγαμε:

— Ἐδῶ σᾶς ἔχουμε, κουτόφραγγοι!.. Ἀμὲ τί θαρρεῖτε!..

Τέτιο τὸ σκαρί μας. Ὅποιος ζητάει τὸ καλό μας πρέπει νὰ μᾶς χτυπάει βουρβουλιὲς γιὰ τὸ κάθε μας ψεγάδι. Τὰ παινέματα μᾶς βαρυστομαχιάζουνε.

ΜΕΓΑΛΟ

ἄδικο τὸ ψαλίδισμα ποὺ ἑτοιμάζουνε στὸν μιστὸ τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων, ποὺ δὲν παίρνουνε δὰ καὶ τόσα ὥστε οἱ περίφημες Ντελιγιαννικὲς οἰκονομίες νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ ράχη τους. Ἕνας ὑπάλληλος ποὺ παίρνει τρακόσες καὶ τετρακόσες δραχμὲς τὸ μῆνα, μπορεῖ νἀφήσει δέκα κ' εἴκοσι δραχμὲς χωρὶς νὰν τὸ νιώσει καὶ τόσο. Μὰ ἕνας φτωχὸς διανομέας, ἂν τύχει νἄναι καὶ φαμελίτης, ὅπως εἶναι οἱ περσότεροι, τί νὰν τοῦ κάνουν οἱ ὀγδόντα ἢ οἱ ἑκατὸ ψωροδραχμὲς τὸ μῆνα ποὺ ζητᾶτε νὰν τοῦ τὶς ψαλιδίσετε κι αὐτές;

Δυὸ τρεῖς ἀπ' αὐτοὺς παρουσιαστήκανε στὸν κ. Ὑπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ εἶπαν τὰ παράπονά τους. Ξέρετε τί ἀπάντηση τοὺς ἔδωσε ὁ κ. Ὑπουργός;

— Ἂ δὲ σᾶς συφέρνει, παραιτηθεῖτε κ' ἔχω χίλιους ποὺ ζητᾶνε νὰ διοριστοῦν καὶ σαράντα δραχμὲς τὸ μήνα!

Καλὸς ὁ λόγος του, μὰ μὲ σαράντα δραχμὲς τὸ μήνα, γράμματα δὲ μοιράζουνται. Ὅπως δὲν ἔχουμε, οὔτε θἄχουμε ποτέ,ἀστυνομία μὲ τοὺς ψωρομιστοὺς ποὺ δίνουμε στοὺς ἀστυφύλακες, ἔτσι δὲ θἄχουμε καὶ τίμιο μοίρασμα γραμμάτων ἂ δὲ δώσουμε στὸν κάθε διανομέα μιστὸ γερὸ ποὺ νὰ φιλοτιμιέται νὰ δουλεύει τίμια.

Κάτι παραπάνου ἀπὸ τοὺς σοφοὺς νομοθέτες μας ἤξερε ὁ μακαρίτης ὁ Ρούκης ποὺ χάλασε τὸν κόσμο νὰν τοὺς αὐξήσει ἄλλοτες τὸ μιστό.

ΜΙΑ

ἐφημερίδα μας τὶς προάλλες παινοῦσε τὸν παπα-Δράκο, ποὺ μίλησε, λέει, στὴ Μακεδονία,στοὺς ἀκουστάδες του, σὲ γλώσσα ἁπλῆ, ζωντανή, σὲ ἀγνὴ δημοτικὴ γλώσσα, καὶ τοὺς ἐνθουσίασε.

Τέτια γλώσσα, λέει, πρέπει νὰ μεταχειρίζουνται ὅσοι θέλουνε νὰ ἐνθουσιάσουν τὸν κόσμο, ὅσοι θέλουνε νὰν τοῦ ποῦν ἀληθινὰ πράματα, κι ὄχι ψεύτιες φασκιωμένες μὲ τὴν καθαρεύουσα. Μὲ ψεύτικη κι ἄψυχη γλώσσα, πάντα ψεύτικα κι ἄψυχα λόγια θὰ πεῖ κανείς.

Ἄγιες κουβέντες καὶ τὶς χειροκροτοῦμε ὁλόψυχα. Μιὰ παρατήρηση ὅμως μοναχή, ἔτσι γιὰ τὸν τύπο: Ἀφοῦ ἡ Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα παραδέχεται πὼς ὁ παπα-Δράκος μεταχειρίστηκε ζωντανὴ γλώσ-

---

ποὺ τὸν εἶχε στείλει ἐκείνη τὴ βραδιὰ στὴ χώρα γιὰ νὰ καλιγώσει τἄλογα καὶ τὴ χαραγὴ νὰ φτάσει πάλε. Δὲ θέλει νὰ φωνάξει, γιατί τώρα ἀρχινάει κι ἀφτὴ νά αἰστάνεται καὶ νὰ ξηγάει τὰ παράξενα ἐκεῖνα κινήματα τῆς φαντασίας της ποὺ τὴν ἔκαμναν μὲ τὸν καιρὸ νὰ μὴ συχναπαντέχει μὲ τὴν Μήλιω, γιατὶ ἡ ἀγάπη της εἶχε ριζώσει καὶ σ' ἀφτὴν γιὰ τὸν Κόλια ποὺ κάθε μέρα τῆς ἐμάχονταν ἡ Μήλιω νὰν τῆς τὸν πάρει.

Κρούει πιὸ βιαστικὰ τώρα καὶ σ' ἀφτὴν ἡ καρδιά της μέσα καὶ μὲ φρίκη κατάλαβε τὸ μισητὸ ποὺ γενιόντανε λίγο λίγο γιὰ τὴν πρώτη φίλη της· ἡ ἰδέα τῆς ἐγδίκησης σκαλέβει τώρα φτερουγίζοντας στὴ σκέψη της, ἀφοῦ ἀφτὴ εἶτανε ποὺ τὴν προσκαλοῦσε ὁρανερὰ πιὰ γιὰ νὰ ἀναμετρηθοῦνε. Μὰ δὲ θέλει νὰ δείξει ἀκόμα τὴ φλόγα τῆς ζήλιας ποὺ τὴν κρυφοκαίει καὶ σὰν ξεστοχιασμένη καὶ μὲ γλυκώτερη φωνὴ τῆς ἀπολογιέται·

«Δὲ σοῦ τὸν παραπλάνεσα ἐγώ, Μήλιω μου, τὸν Κόλια. Ἐκεῖνος ἤρθε σὲ μένα καὶ μὲ τὰ γλυκόλογά του μὲ ζέστανε τὴν καρδιά μου. Τί μποροῦσα νὰ τὸν κάμω κ' ἐγώ;.. Ὁμορφονιὸς εἶταν κι ἀφτὸς καὶ ὁμορφονιὲς κυνηγοῦσε. Τὴν κατάρα μου ρήχνω στὴν ὥρα ποὺ τὸν πρωταγνάντεψα κ' ἐγὼ ἡ ἀνέβγαλτη καὶ ἡ ἄμαθη ἀκόμα σὲ τέτια πράματα. Ἀλλοίμονό μου τώρα!.. Τὴν ἡσυχιά μου δὲν τὴ βρίσκω πιά... Θυμήθηκα τὰ παλιά μας χρόνια, Μήλιω μου. Θυμήσου τὴν πρωτητερινὴ ἀγάπη μας. Γιατί θὲς νὰ πιαστοῦμε;.. Ἀφτὸς ἔρχεται σὲ μένα, ἐγὼ δὲν τοῦ λέω τίποτα γιὰ νἄρχεται, μὰ δὲν μπορῶ καὶ νὰ τονὲ διώξω, δὲν μπορῶ. Πῶς νὰ τὸ πῶ;.. Σὰ μοῦ πετάει τὶς ματιές του ἐκεῖνες τὶς καφτερές, λιγώνουμαι καὶ δὲν ἔχω τὰ κάτη μου ἡ κακομοίρα μου, νὰ μὴν τὸν κοιτάξω κ' ἐγώ. Νά, μοῦ φαίνεται πὼς ἂν κοιτάξω ἀλλοῦ,ὁ νοῦς μου θὰ σαλέψει καὶ θὰ ἰδῶ τὴν κόλαση μπροστά μου. Ἐ Μήλιω, Μήλιω· ἀπὸ σένα δὲν τὄλπιζα ποτές μου νὰ μοῦ κάμεις ἀφτὸ τὸ κακό. Ἀφτὸς εἶναι ἄντρας, εἶναι λέφτερος· ἃ θέλει, ἔρχεται σὲ σένα...»

Κ'ἐπλημμύρισαν τὰ μάτια της τὰ πονεμένα ἀπὸ δάκρυα.

Ἡ Μήλιω σπαράζει μέσα της. Τίποτις πιὰ ἄλλο δὲ νογάει, πάρεξ νὰ ἀφανίσει τὴ νιὰ ποὺ στέκεται στὸ δρόμο της καὶ τῆς ταράζει τὰ ὄνειρα γιὰ μιὰν ἀλογάριαστη καὶ γερὴ ἀγάπη. Ὅσο μιλοῦσε ἡ Κάλω, ὅσο ἡ φωνή της γίνονταν παρακλητικιὰ καὶ ἥσυχη, τόσο ἀφτὴ ἄναβε κι ἀποθυμοῦσε ἀφτοστιγμὶς νὰ σβήσει ἀπὸ τὸν κόσμο τὸ πλάσμα ἐκεῖνο. Μιὰ ζωὴ ποῦ πέρασε μαζί της ἐχάθηκε πιὰ κ' ἕνα φωτερὸ σημάδι ξανοίγει ποὺ γιὰ νὰ τὸ φτάσει πρέπει νὰ πατήσει τὸ κορμὶ τῆς Κάλως.

Μπροβάλει τὸ πόδι της ἀγριεμένη καὶ μὲ τὰ σκουμπομένα ἀπὸ τὸ πλύσιμο ἀκόμα μπράτσα της τεντωμένα ρήχνεται στὴν Κάλω.

«Ὄχι, ὄχι», τῆς εἶπε. «Ἐσὺ εἶσαι ἡ αἰτία καὶ θὰ σὲ πνίξω τώρα ἐδῶ. Ἀφτὰ τὰ χρυσᾶ μαλλιά σου θὰ τὰ μαδήσω τρίχα τρίχα καὶ θὰν τὰ σκορπήσω στὸν ἀέρα. Τὰ μάγουλά σου ἀφτὰ ποὺ κρέμουνται θὰ τὰ ξεσκίσω ἔτσι ποὺ νὰ μὴ σὲ γνωρίζει πιά...» Κι ὁρμάει καταπάνου της.

Μὰ καὶ ἡ Κάλω ἀρχίζει νἀφρίζει τώρα. Ἕνα τράνταγμα στὴν καρδιά της τῆς ξαναφέρνει τὴ χαμένη δύναμη καὶ βουβὴ μὲ τὰ δάκρια στεγνωμένα στὰ μάγουλα κι ἀνταριασμένη ματιὰ πασπατέβει λίγο δίχως νὰ γυρίσει τὸ πρόσωπο δίπλα κι ὁπλίζει τὸ χέρι της μὲ τὸ δικέλι.

«Ζύγωσε, μωρὴ στρίγλα !Δὲ μὲ βασκαίνεις μὲ τὰ λόγια σου...», τῆς ἔβγαλε μιὰ στριγγιὰ φωνή.

Καὶ πιάστηκαν. Μὲ τά δυό της χέρια ἡ Κάλω ἐζύγιασε μιὰ κατακεφαλὶς τῆς Μήλιως, μὰ ἐκείνη εἶδε τὸ μάβρο ξύλο νὰ σηκώνεται κατὰ τὸν οὐρανό, λογάριασε τὸ πέσιμό του κ' ἔκλωσε στὸ πλάγι· τῆς ἐχτύπησε ὅμως δυνατὰ στὸν ὦμο καὶ τὸ ζερβί της χέρι ἐκρέμασε πληγωμένο. Μὰ ἕτοιμη ἡ Μήλιω, χωρὶς νὰ ξαφνιστεῖ ἀπὸ τὸν πολὺ τὸν πόνο,μὲ τὸ ἄλλο

σα, γιατί ἤθελε νὰ ἐνθουσιάσει τοὺς ἀκουστάδες του κι ὄχι νὰν τοὺς ἀποκοιμίσει μὲ ἀκατανόητα λόγια, πῶς καὶ λόγου της δὲ μεταχειρίζεται ζωντανὴ γλῶσσα στ' ἄρθρα της καὶ στ' ἄλλα γραφούμενά της;

Ὄχι μοναχὰ νὰν τὸ λέμε τὸ καλό, μὰ καὶ νὰν τὸ κάνουμε, γιατὶ ἀλλιώτικα δίνουμε στὸν καθένα τὸ δικαίωμα νὰ γελάσει μὲ τὰ λόγια μας καὶ νὰ μᾶς πετάξει κατάμουτρα τὴ γνωστὴ παροιμία «δάσκαλε, ποὺ δίδασκες καὶ νόμο δὲν ἐκράτεις».

ΚΑΤΑΓΓΕΛΝΟΥΜΕ

στὸ Πανελλήνιο τὰ «Πάτρια» ποὺ τὰ πιάσαμε στὸ φύλλο τῆς 14 τοῦ Μάη νὰ *προδώνουν* ἀδιαντροπώτατα... τοὺς προγόνους μας!

Στὸ φύλλο αὐτὸ γράφουνε γιὰ μνημόσυνα τοῦ Αὐτοκράτορα Παλαιολόγου. Καὶ ξέρετε τί λένε; Ἀκοῦστε γιὰ νὰ φρίξετε! «Ὡς ἦτο», λένε, «βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ἐκεῖνος, ἦτο καὶ *πατὴρ καὶ γεννάρχης* ἁπάντων ἡμῶν».

Ἂν τὄγραφε αὐτὸ κανένας ἀπὸ μᾶς, θἄβγαινε ἀμέσως ὁ κ. Χατζίδακις μὲ τὰ «Πάτρια» του καὶ θὰ τὸν κατάγγελνε γιὰ Ἐφιάλτη. Τὸ γράφει ὅμως, βλέπετε, ὁ ἴδιος, κ' ἐμεῖς τὸν καταγγέλνουμε... μὰ στὰ χωρατὰ πάντα.

Στὰ σοβαρὰ μοναχὰ μιὰ ἐρώτηση τοῦ κάνουμε: Ὅταν ἀναγνωρίσουμε γιὰ γεννάρχη καὶ πατέρα μας τὸν Παλαιολόγο, τί θὰν τὸν κάνουμε τὸν ἄμοιρο τὸ Θησέα καὶ τὸν Κόδρο ποὺ ἴσαμε χτὲς τοὺς φωνάζαν τὰ «Πάτρια» βασιλιάδες μας; Θὰν τοὺς ξεθρονιάσουμε;

ΤΣΑΧΠΙΝΟΥ

Ψὲς ἡ μικροῦλ' Ἀννοῦλα,
Ποὖναι μονάτη νάζι
Καὶ μαργιολιὰ γιομάτη,
Μὲ δακρυσμένο τάχα μάτι
Κι ἀναστενάζοντας φωνάζει :
—Σκύψε, καημένε, μιὰ στιγμούλα
Κρυφὸ νὰ εἰπῶ σταὐτί σου κάτι.

Λιγόμυαλος ἀλήθεια,
Τί θέλει ἡ ἀφεντιά της
Δὲ νοιώθω, χαμηλόνω
Ν' ἀκούσω τὸν κρυφό της πόνο
Μὰ ἡ τσαχπινοῦ μὲ τὰ φιλιά της
Μ' ἀνάβει πυρκαγιὰ στὰ στήθια
Καὶ στὴ στιγμή... τὰ ξεπλερόνω.

Βόλος ΠΕΤΡΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΗΣ

ΜΕ ΠΟΛΛΑ ΠΡΟΣΟΝΤΑ

Ἀπ' τὴν ὁμορφη πατρίδα τοῦ Ἐφταλιώτη μας, ξεπρόβαλε φέτος, ἀνέμεσα ἀπὸ τὶς σελίδες κάποιου, ἡμερολογίου, ἕνας καινούργιος τενόρος τῆς καθαρεύουσας μ' ἀρκετὰ προσόντα, καθὼς φαίνεται ἀπ' τὰ πρῶτα του πατήματα γιὰ νὰ στηθεῖ πλάγι μὲ τοὺς ἄλλους dilettanti. Ὁ κ. αὐτός—Ἰωάννης Ὀλύμπιος Γυμνασιάρχης στὴ Μιτυλήνη—ἄγνωστος ὡς τὰ τώρα στὸ φιλολογικὸ κόσμο, καταπιάστηκε τὴ μετάφραση τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλῆ, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μᾶς δείξει, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος, *τίνων χαρίτων καὶ ἀρετῶν εἶναι δεκτικὴ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἂν ἰσχυρὰ μάθησις καὶ ἐνθουσιασμός, ἐπικουρήσῃ εἰς συγγραφικὴν δεινότητα*. Νὰ τέλος πάντων ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ποὺ γράφεται ἡ καθορεύουσα, ποὺ βρέθηκε κ' ἕνας καλὰ ἁρματωμένος (ἰσχυρὰ μάθησις, ἐνθουσιασμός, συγγραφικὴ δεινότης) γιὰ νὰ μᾶς δείξει τὴν ἀξία της. Ὅμως ἐξὸν ἀπ' τὴν εὐγενικιά του αὐτὴ προαίρεση, τὸ πρωτόβγαλτο πετεινάρι νειρεύτηκε καὶ κάτι ἄλλο πολὺ τολμηρότερο· «ἡμεῖς, λέγει, ἐπιχειρήσαντες μετ' ἀνδρικῆς ὑπερηφανείας τὴν μετάφρασιν, ἠθελήσαμεν νὰ παράσχωμεν ὡς ἔνεστι πρότυπον ὕφος, καὶ νὰ φιμώσωμεν ἅπαξ διὰ παντός, τοὺς κρώζοντας ἔτι περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος κόρακας».

Καθὼς βλέπετε τὰ πράματα εἶναι σοβαρά, αὐτὸ τὸ ἅπαξ διὰ παντὸς δὲν εἶναι παῖξε-γέλασε· ὁ κ. ΓυμνασιάρχΑς, στενοχωριέται πολὺ ποὺ κρώζουμε ἔτι κ' ἐπιθύμησε μιὰ καὶ καλὴ νὰ μᾶς βουβάνει. Δὲν ξέρουμε οἱ φτερωτοὶ ζοράκοι πῶς θὰ φέρνουνταν σὲ μιὰ τέτοια περίσταση· ὅμως θαρρῶ πῶς ἡ δική μας μύτη εἶναι πολὺ δυνατὴ γιὰ τὰ φίμωτρα τῆς φάμπρικας τοῦ κυρ-ΓυμνασιάρχΑ, καὶ μιὰ ποὺ τὸ θέλει, ἂς κατασταλάξει στὴ καρδιά του, ἡ γλύκα τοῦ δικοῦ μας κρὰ-κρά, γιὰ νὰ μάθη πῶς οἱ μεγάλοι λόγοι

> «μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
> ἀποτίσαντες,
> γήρᾳ τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν».

Κρῖμα ποὺ μόνο ἀποσπάσματα τῆς πολύτιμης αὐτῆς μετάφρασης δημοσιεύτηκαν· ὅμως καὶ πάλι ἀπ' τὰ λίγα αὐτὰ θὰ προσπαθήσουμε νὰ ξετρυπώσουμε τὶς χάρες κι ἀρετὲς τῆς καθαρεύουσας, καὶ τὴ συγγραφικὴ δεινότητα τοῦ κὺρ-ΓυμνασιάρΑ, γιὰ νὰ μάθει πῶς μπορεῖ νὰ ποζάρει γιὰ πάνσοφος, καὶ νὰ κοκορεύεται στὰ μάτια τῶν νεαρῶν καὶ ἀνίδεων μαθητῶν του, μὰ καὶ πῶς, παραόξω ἀπ' τὶς αἴθουσες τοῦ Γυμνασίου, εἶναι κι ἄλλος κόσμος ποὺ δὲ θαμπώνεται μὲ τὴ στενοκεφαλιὰ τῶν πετεινόμυαλων. Ἀφήνουμε ποὺ ἡ μετάφραση ὅπως εἶναι καμωμένη, μὲ τὸ μπέρδεμα τῶν προτάσεων, καὶ τὸ φύλαγμα σὲ πολλὰ μέρη τῶν λέξεων τοῦ κειμένου, μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ μόνο ἀπ' ὅσους μελέτησαν τὸ πρωτότυπο· θὰ προσπαθήσουμε νὰ δείξουμε μονάχα, πῶς ὁ κ. ΓυμνασιάρχΑς μ' ὅλη του τὴν ἰσχυρὰν μάθησιν, δὲ γράφει σωστά, καὶ πῶς δὲ νοιώθει τί γράφει ὕστερα ἀπὸ τόση συγγραφικὴ δεινότητα.

κείμενο στ. 26. Τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν
ἀστοῖσί φασιν ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ
τάφῳ καλῦψαι·

μετάφραση. Τὸν δὲ νεκρὸν τοῦ ἄλλου, ὅστις ἔπεσεν
οἰκτρῶς, τοῦ Πολυνείκους, ὅπως λέγουσιν
εἰς πάντας τοὺς πολίτας ἀπηγόρευσε
μὲ κήρυγμα ἐντόνως νὰ μὴ κρύψωσιν
αὐτὸν εἰς τάφον.

ἀπηγόρευσε νά μὴ κρύψωσι· δηλαδὴ ἔχουμε δυὸ ἄρνησες ἰσοδύναμες μὲ μιὰ κατάφαση· κι ἂ ρωτᾶτε γιὰ νόημα, ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο ἀπ' ὅ,τι λέει τὸ κείμενο· κατὰ τὸ Σοφοκλῆ ὁ Κρέοντας ἐκήρυξε νὰ μὴ τὸν κρύψουν, κατὰ δὲ τὸν ἐνθουσιασμένο μεταφραστή του, σώνει καὶ καλὰ διάταξε νὰ τὸν κρύψουν. Κ' ὕστερα σὰν τοὺς λέμε καμιὰ φορὰ πῶς ἡ καθαρεύουσα εἶναι ψεύτικη, μᾶς λένε προδότες· μὰ νὰ ποὺ οἱ ἴδιοι μᾶς δίνουν ἀφορμή, μὲ τὸ νὰ καταστρώνουνε λέξες στὴν ἀράδα, χωρὶς νὰ αἰστάνουνται τί γράφουνε.

Παρακάτω μεταφράζοντας τὴ λέξη ταλαῖφρον (στ. κ· 39) ἔγραψε: ὦ ταλαίπωρη· ὁ τύπος αὐτὸς βέβαια δὲν εἶναι τῆς χαριτόβρυτης νεωτέρας Ἑλληνικῆς, κ' εἶναι ὁλοφάνερη παρασπονδία αὐτό· ὅμως νὰ δεῖτε τί πομπόνηροι ποὺ σοῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ Γυμνασιάρχηδες· ἂς παρακολουθήσουμε τὸ δικό μας στὴ σκέψη του: ἂν γράψω: ὦ ταλαίπωρε, ἐσκέφτηκε, θὰ μυρίζει παρακάνω ἀρσενικάδα, ἔπειτα δὲν εἶναι καὶ τόσο τρυφερὸς ὁ τύπος αὐτός, ὅπως ταιριάζει ἐδῶ ἀπ' τὸ στόμα τῆς Ἰσμήνης· ἂν πάλι γράψω: ταλαίπωρος, εἶναι τόσο κρῦο καὶ σκολαστικό, ποὺ ὄχι μόνο τρυφεράδα δὲ θὰ δείχνει, παρὰ καὶ κορομηδία» κ' ἔτσι σύφωνα μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ κατάντησε στὸ χυδαῖο τύπο ταλαίπωρη. Βλέπετε τὄχουν τρίπορτο οἱ ἀθρῶποι· κουτοπονηριά, ὅση νὰ θέλεις.

κείμενο στ. 80. σὺ μὲν τάδ' ἂν προὔχοι'....
μετάφραση. σὺ μὲν εἰμπορεῖς
προσχήματα τοιαῦτα νὰ προβάλλεσαι.

Ἐδῶ ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ τοῦ ξεφεύγει ἡ ὑποταχτική, (νὰ προβάλλησαι) κι ἀπ' τὴν ἄλλη τὸ τραγελαφικὸ γειτόνεμα τοῦ χυδαίου εἰμπορεῖς, μὲ τὸ πολυθέλγητρο μέσο ρῆμα προβάλλεσαι.

κείμ. στ. 100. Ἀκτὶς ἀελίου κτλ. Ὁρίστε κύριοι, στὸ πανόραμα τῆς μετάφρασης.

> ὦ ἀκτὶς τοῦ ἡλίου, τὸ κάλλιστον φῶς
> τὸ φωτίσαν ποτὲ τὴν ἑπτάπυλον Θήβην !
> Ἀνέτειλες τέλος, ἡμέρας χρυσῆς
> φαεινὸς ὀφθαλμός,
> ὑπεράνω τῶν ῥείθρων τῆς Δίρκης φανείς,
> τὸν λευκάσπιδα ὅπως στρατὸν τῶν Ἀργείων
> ἐπελθόντα μὲ πάνοπλον βίαν
> εἰς φυγὴν προτροπάδην μὲ ὀξὺν χαλινὸν
> διφρηλάτου κινήσας.

χέρι της ἁρπάζει τὸ δικέλι ἀπὸ τὴν ἄκρια καὶ τὸ τραβάει πέρα.

«Ἐδῶ σἔχω, κακοφανισμένη. Μὲ τὰ χεράκια σου τἀδούλεφτα νὰ παλέψεις», ἐμούγκρισε παράξενα μέσα στὴ νύχτα. Καὶ σὰν ἐστριφογύρισε τὸ δικέλι ἀπὸ τὸ κεφάλι της, τὸ ἐπολέμησε μακριὰ καὶ συμαζέβοντας τὰ χείλια κι ἀγκαλιάζοντας τόνα μὲ τἄλλο τὰ δυό της φρύδια χύμησε μὲ τὶς ἀδρὲς χεροῦκλες κ' ἔπιασε τὴν Κάλω ἀπ' τὴ μέση.

Ἐκείνη δὲν ἐδείλιασε καθόλου, μὰ ἀποφασισμένη νὰ τελειώσει καὶ παίρνοντας πιότερη δύναμη ἀπὸ τὴν καταφρόνια ποὺ τῆς ἔπλυνε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ περιπαιχτικά της λόγια ἡ Μήλιω, ἐθέριεψε κι ἀφτὴ κ' ἐλύγισε τὸ κορμί της γιὰ πάλεμα.

Πολλὴν ὥρα βογκοῦνε ἱδρωμένες κι ἄγριες κι ἀγκαλιασμένες οἱ δυό των. Τὰ σκουτιά των κρέμουνται τώρα κουρέλια καὶ ἡ ζώνη τῆς μέσης συγκρατάει τὸ ξεγύμνωμά των. Τὰ στήθια καὶ οἱ πλάτες ὄζω καὶ γκόλιες πέρα πέρα ἀλλοῦ δείχνουν σημάδια κόκκινα ἀπὸ τὶς τσιμπισιὲς καὶ τὰ δαγκώματα κι ἀλλοῦ τὸ γαῖμα κόκκινο κόκκινο τρέχει τὸν κατήφορο. Τὰ μοῦτρα περεχυμένα στὸν ἵδρο μὲ τὶς μεγάλες γρατσουνιὲς καὶ τὶς πλατιές, ξαναμμένα βαγίζουν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ γιὰ νὰ χτυπήσουν κι ἀφτὰ κι ἀποτελειώσουν ὅ,τι ἤρχισαν. Τὰ μαλλιὰ καὶ τῶν δυὸ γυναικῶνε ἔχουν μπερδεφτεῖ κι ἀνάκατα πέφτουν γύρο γύρο στὸ κεφάλι τόσο ποὺ πολλὲς βολὲς κλείνουν τὰ μάτια καὶ δὲ βλέπουν πιά. Τὰ ματωμένα βυζιὰ χτυπιοῦνται καὶ σφίγγονται μ' ὁρμὴ καὶ μικρὲς μικρὲς λουρίδες παρταλιασμένες κρέμουνται πρὸς τὰ κάτου.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ Μήλιω ξεκολλάει, πετάγεται μὲ δυὸ πηδήματα ψηλὰ στὴ θημωνιὰ κι ἀλαφιασμένη ἀλωνίζει μὲ τὰ πόδια της τὰ δεμάτια καὶ τὰ σκορπάει πέρα δῶθε. Ἄλλα μ' ἕνα χεροβόλιασμα τὰ σφεντονάει πάνου στὴν Κάλω ποὺ ἀσυναίστητη πιὰ σὰν τρελλὴ μέσα στὸν φριχτό της πόνο καὶ τὸν κάματο ἀπὸ τὸ πάλεμα φέρνει φοῦρλες σὰν κάτι νὰ ζητάει ὁλόγυρα.

«Νά, νά !... Θὰ σὲ παραχώσω μὲ τὸ βιό σου νὰ μὴ σὲ ξαναϊδεῖ ὁ γήλιος ἄβριο...» ἔλεγε μὲ κοντανάσες καὶ μ' ἀγῶνα ἀπὸ πάνου ἀπὸ τὴ θημωνιά.

Σὰ νὰ τῆς ἔσφιξε τῆς Κάλως ἡ ζημιὰ ἐκείνη ποὺ τῆς γένονταν· σὰ νὰ ξαναβάλθηκε στὴ θέση του τὸ μυαλό της καὶ ξανασήκωσε τὸ κεφάλι νἀγναντέψει τὴ Μήλιω. Ἀνοίγει τὸ φράχτη ἀπὸ τὰ δεμάτια ποὺ τῆς ἔχει στηθεῖ γύρο της καὶ παίρνοντας μιὰν ὁλόβαθη ἀνάσα βρίσκεται κι ἀφτὴ στὴ θημωνιά. Μὰ ἡ Μήλιω ἀπὸ πάνου τῆς ἁρπάζει τὰ μαλλιὰ καὶ σέρνοντας τὴν μέσα στὰ σκρόπια στάχια δουλέβει νὰν τὰ ξεπατώσει. Ἀλτσίδια ἀλτσίδια τῆς βγάζει καὶ τἀφίνει στὸν ἄνεμο. Οἱ χρυσὲς ἐκεῖνες λεφτὲς καὶ μακριὲς τρίχες ἐγυάλιζαν στὴ φεγγοβολιὰ τῆς σελήνης σὰ νὰ εἴτανε πλάνα νήματα τῆς ἀράχνας. Δυὸ μεγάλα μάτσα ποὺ ξερίζωσε τὰ δαγκόνει στὸ στόμα καὶ κρούει μὲ τοὺς γρόθους τὴ ράχη τῆς πεσμένης μπρούμυτα Κάλως. Εἶχε χάσει τὸ αἷμα της ἀφτὴ κι ἀνήμπορη γιὰ καθε ἀντίσταση, λιγοθυμισμένη κι ἀλόγιαστη κεῖτονταν ξάπλα μὲ τὴ ματιὰ χαλιπομένη, μὲ τὰ χέρια σφιγμένα στὰ γκόλια στήθια καὶ τὰ πόδια ἀνοιγμένα πάνου στὴ χαλασμένη θημωνιά.

(Στἄλλο φύλλο τελειώνει)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ